

List za koristi delavškega ljudstva. Delavci so opravičeni do vsega kar producira.

This paper is devoted to the interests of the working class. Workers are entitled to all what they produce.

PROLETAREC

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office at Chicago Ill. under the Act of Congress of March 3d, 1879.

Office: 2146 Blue Island Ave.

"Delavci vseh dežela, združite se."

PAZITE!

na številko v oklepaju ki se nahaja poleg varčega naslova, prilepljenega spodaj na ovitku, Ako (302) je številka teda vam s prihodnjo številko našega lista potrebe naročina. Prosto ponovite jo takoj.

Stev. (No.) 301.

Chicago, III., 17. junija (June) 1913.

Leto (Vol.) VIII.

Ženske zmagale v Illinoisu

KI SO JO SPREJELI DELEGATJE COOK COUNTY ORGANIZACIJE V CHICAGI,

Vsled obožbe uradnikov U. M. W. of A. da so kršili proti-trustni zakon v W. V.

Ker se poročila iz W. Viržinije glase, da sta bila v Charlestenu, W. Va., na zveznem sodišču obožena predstavnik in podpredsednik U. M. W. of A. na podlagi Shermanovega antitrustnega zakona, pod pretvezo, da namerava organizacija premogarjev v West Viržiniji izvaja večje plame, vsebuje nameravano zaroto, da se ustanovi monopol dela v premogarski industriji, kakor tudi poizkus za odprave tekme cenenega west-viržinskega premoga z onim kopanega po unijskih premogarjih v državah Ohiu, Indiani, Illinoisu in ostalih državah nadalje,

ker vidimo v teh obožbah začetek novih napadov na organizirano delavstvo, potom katerih rabi zvezna vlada na nov način moč da potlači delavstvo.

Vsled tega je bilo zaključeno po delegatih Cook County socialistične organizacije, Chicago, Ill., da obsojamo upeljave Shermanovega antitrust zakona proti delavskim organizacijam držeč, da je vsaka taka upeljava justična pverznost.

Vsled tega apeliramo na vse socialistične in delavske organizacije, naj vsepovsod nastopijo naj-energičneje proti tej upeljavi; kličemo vsem socialistom v javnih uradih, da store vse v njih moči, da zbudite v javnosti najdi-vahnejše zanimanje za nastop proti novim metodam v napadih na organizirano delavstvo; zahtevamo od kongresa uvedbe takega zakona, potom katerega bodo tako obožbe nemogoče.

Izjavljamo, da bo naša pomoč v boju za izboljšanje delavskih razmer v West Viržiniji vedno na strani United Mine Workers in da se prepis te resolucije pošlje predsedniku in generalnemu pravdniku Združenih držav, Chicago Federation of Labor, senatorjem in kongresnikom države Illinois, predsedniku in podpredsedniku U. M. W. of A.

in svojim zastopnikom v illinoiski postavodaji.

Po nalogi Cook County delegacije socialistične stranke v Chicagi

Za odbor:

Andrew Lafin, predsednik,
James P. Larsen, tajnik.

RECORD!

Socialistični piknik, katerega so priredile združene socialistične organizacije za 'Cook County' dne 15. junija v 'Riverview Park' je po svojej udeležbi nadkrijeval vse druge soc. piknike prejšnjih let.

Udeležba od strani občinstva, je bila velikanska. Natančna število se seveda ne more določiti, vsekakor pa se ceni število zborov, nad krov nad 100.000.

Med mnogobrojnimi govoriki, kateri so govorili na pikniku — se je najbolj odlikoval svetovnoznan odvetnik Clarence Darrow, kateri je bil do sedaj po mišljenu demokrat, na tem shodu pa je prvikrat iz njemo prirojenim sarkazmom pobjal vse kapitalistične stranke — ter govoril za socialistem.

Dobs, kateri je bil tudi na programu, je bil vsled West Virginije in bolezni zadržan.

Glasilo hrvatskih socialistov je 'Radnička Straža' 1830 S. Centre ave.; srbskih sodrugo pa: 'Narodni Glas', 2318 Clybourn Ave., Chicago. Prvi stane \$2, drugi pa \$1 za celo leto.

Resolucija

Odmevi sistema

Iz Petrograda poročajo, da je car plačal 250.000 rubljev Esad paši — kateri je sedaj že mrtev — tedanjemu poveljniku turške vojske v Skadru namenom, da izroči trdnjava Črnogorcev. Dolgo obleganje Skadra je namreč vzbudilo veliko nevoljo med Črnogorci in ta nevolja se je obračala proti kralju Nikolaju. Tedaj je Nikola poslal svojo hčer, ki je žena nadvojvoda Nikolaja Nikolajeviča, v Petrograd k cesarju s prošnjo, da mu naj na kak način pomaga osvojiti Skader, ker drugače bo ob prestol. Car je takoj poslal svoje agente k Esad paši z denarjem in Skader je potem v parne "padel". Tako je ruski car podkupil Esad pašo in kupil Črnogorec jalovo zmago.

John J. Mitchell predsednik Illinois Trust Savings banke v Chicagi, je pred nekaj dnevi izjavil pred senatno komisijo, katera še vedno stiče za uzroki besužnosti, da je njegova banka odpustila nekega vslužbenca, kateri je imel \$50 mesečne plačice in o katerem se je zvedelo, da je oženjen. Po mnenju Mitchella ne more biti človek pošten ře je oženjen in če ima le \$50 na mesec. In "človekoljubni" bankir, namesto da bi si zagotovil poštenost vslužbenca s tem, da bi mu povisil plačo, ga je raje zapodil na cesto!

Državna senatna komisija, ki preiskuje vzroke prostitucije, je dognala, da mnogo deklet pada v belo sužnost radi tega, ki se ne morejo omogočiti. Ne morejo se pa omogočiti radi tega, ker na tisoče delavev se ne more ženiti radi prenizkih plač. Živel tak družabni sistem, ki brani ljudem do poštnega družinskega življenja!

"NAŠI ZAPISKI".

Kdor se hoče podučiti, kaj je socialistizem in kaj socialisti hočejo, ta naj se naroči na 'Naši Zapiski' katera revija se odlikuje po svojih originalnih in interesantnih člankih.

'Naši Zapiski' so edina slovenska znanstveno socialistična revija, ter jih ureduje sodrug dr. H. Tuma, odvetnik v Gorici.

'Naši Zapiski' izhajajo mesečno v obliki leposlovnega lista (magazin) ter stanejo za celo leto za Ameriko \$1.30. Naslov: Uprava 'Naših Zapiskov', ulica Treh Kraljev, štev. 16, Gorica, Primorsko, Austria.

Za odbor:

Andrew Lafin, predsednik,
James P. Larsen, tajnik.

RECORD!

Socialistični piknik, katerega so priredile združene socialistične organizacije za 'Cook County' dne 15. junija v 'Riverview Park' je po svojej udeležbi nadkrijeval vse druge soc. piknike prejšnjih let.

Udeležba od strani občinstva, je bila velikanska. Natančna število se seveda ne more določiti, vsekakor pa se ceni število zborov, nad krov nad 100.000.

Med mnogobrojnimi govoriki, kateri so govorili na pikniku — se je najbolj odlikoval svetovnoznan odvetnik Clarence Darrow, kateri je bil do sedaj po mišljenu demokrat, na tem shodu pa je prvikrat iz njemo prirojenim sarkazmom pobjal vse kapitalistične stranke — ter govoril za socialistem.

Dobs, kateri je bil tudi na programu, je bil vsled West Virginije in bolezni zadržan.

Glasilo hrvatskih socialistov je 'Radnička Straža' 1830 S. Centre ave.; srbskih sodrugo pa: 'Narodni Glas', 2318 Clybourn Ave., Chicago. Prvi stane \$2, drugi pa \$1 za celo leto.

Grozeča kriza

Dnevno časopisje namigujejo, da na zloglasnem Wall Streetu zopet grozi denarna panika in da je poslov bližje kakor je bil kedaj pred letom 1907.

Wall Street sicer ne bi smel imeti nobenega vpliva na splošno gospodarsko stanje v Ameriki, toda pod sedanjim kapitalističnim sistemom ga ima. Tam je središče privatnega bančnega sistema in bančni sistem je dandanec v splošnem takoj gnjil in trohnel, da zmore vsak čas pasti in podreti denarni kredit ter provzročiti krizo na škodo milijonov ljudi. Govori se — in kapitalisti grozijo že par mesecev — da bo radikalna revizija carinskoga tarifa bržkone rodila gospodarsko depresijo. Am-pak to je le preteve. Aldrich-Vreelandov bančni zakon poteče v jeseni in denarni trust bi ga rad nadomestil s kakšnim drugim "dobrim" zakonom, ki bi trustjamom omogočil rop ljudstva za nadaljnji par let. Ako se kongres ne nadzove želji denarnega trusta, tedaj bo zadnji gotovo priedel umetni potom in dobil zgrad, kar ne morebiti zelo dobiti z lepa, kakor se je to zgodilo leta 1907, ki nam je še dobro v spominu. Predsednik Wilson se je sicer zagrozil, da bo zvezna vlada drastično prijela vsakega, ki bi hotel provzročiti gospodarsko razburjenje, ali vprašanje je, če bo Wilson kos svoji grožnji Ameriko vladilo kapitalisti, ne pa predsednik.

Denarna panika je neizogibna dokler bo obstal privatni bančni sistem in dokler bo obstal kapitalizem. Zato priporočamo delavcem, da naj se pripravijo kolikor more, da jih burja ne zlosti s praznimi rokami. Kdor ima denar v privatni banki, naj ga dvigne in naloži v poštni hranilnici, kjer ga lahko vsak čas vzame, medtem, ko ga privatna banka — pa naj bi tudi First National — ne bo dala, ako pride do poloma.

Včasih so si posamezni kapitalisti, ali pa cele kapitalistične stranke v lasih. Gre se namreč zato, kateri da bode sedel pri največjem koritu. Kakor hitro pa se zanje gibati delavci, ter zahtevajo svojih pravic, takrat pa je razpor med kapitalisti v trenutku pozabljen in stari sovražniki se drže v prijateljskem objemu. Delavci so edina armada, kateri niso združeni v velikanski bitki med delom in kapitalom.

Včasih so si posamezni kapitalisti, ali pa cele kapitalistične stranke v lasih. Gre se namreč zato, kateri da bode sedel pri največjem koritu. Kakor hitro pa se zanje gibati delavci, ter zahtevajo svojih pravic, takrat pa je razpor med kapitalisti v trenutku pozabljen in stari sovražniki se drže v prijateljskem objemu. Delavci so edina armada, kateri niso združeni v velikanski bitki med delom in kapitalom.

Natanko je včasih gibati delavci, ter zahtevajo svojih pravic, takrat pa je razpor med kapitalisti v trenutku pozabljen in stari sovražniki se drže v prijateljskem objemu. Delavci so edina armada, kateri niso združeni v velikanski bitki med delom in kapitalom.

Natanko je včasih gibati delavci, ter zahtevajo svojih pravic, takrat pa je razpor med kapitalisti v trenutku pozabljen in stari sovražniki se drže v prijateljskem objemu. Delavci so edina armada, kateri niso združeni v velikanski bitki med delom in kapitalom.

Natanko je včasih gibati delavci, ter zahtevajo svojih pravic, takrat pa je razpor med kapitalisti v trenutku pozabljen in stari sovražniki se drže v prijateljskem objemu. Delavci so edina armada, kateri niso združeni v velikanski bitki med delom in kapitalom.

Natanko je včasih gibati delavci, ter zahtevajo svojih pravic, takrat pa je razpor med kapitalisti v trenutku pozabljen in stari sovražniki se drže v prijateljskem objemu. Delavci so edina armada, kateri niso združeni v velikanski bitki med delom in kapitalom.

Natanko je včasih gibati delavci, ter zahtevajo svojih pravic, takrat pa je razpor med kapitalisti v trenutku pozabljen in stari sovražniki se drže v prijateljskem objemu. Delavci so edina armada, kateri niso združeni v velikanski bitki med delom in kapitalom.

Natanko je včasih gibati delavci, ter zahtevajo svojih pravic, takrat pa je razpor med kapitalisti v trenutku pozabljen in stari sovražniki se drže v prijateljskem objemu. Delavci so edina armada, kateri niso združeni v velikanski bitki med delom in kapitalom.

Natanko je včasih gibati delavci, ter zahtevajo svojih pravic, takrat pa je razpor med kapitalisti v trenutku pozabljen in stari sovražniki se drže v prijateljskem objemu. Delavci so edina armada, kateri niso združeni v velikanski bitki med delom in kapitalom.

Natanko je včasih gibati delavci, ter zahtevajo svojih pravic, takrat pa je razpor med kapitalisti v trenutku pozabljen in stari sovražniki se drže v prijateljskem objemu. Delavci so edina armada, kateri niso združeni v velikanski bitki med delom in kapitalom.

Natanko je včasih gibati delavci, ter zahtevajo svojih pravic, takrat pa je razpor med kapitalisti v trenutku pozabljen in stari sovražniki se drže v prijateljskem objemu. Delavci so edina armada, kateri niso združeni v velikanski bitki med delom in kapitalom.

Natanko je včasih gibati delavci, ter zahtevajo svojih pravic, takrat pa je razpor med kapitalisti v trenutku pozabljen in stari sovražniki se drže v prijateljskem objemu. Delavci so edina armada, kateri niso združeni v velikanski bitki med delom in kapitalom.

Natanko je včasih gibati delavci, ter zahtevajo svojih pravic, takrat pa je razpor med kapitalisti v trenutku pozabljen in stari sovražniki se drže v prijateljskem objemu. Delavci so edina armada, kateri niso združeni v velikanski bitki med delom in kapitalom.

Natanko je včasih gibati delavci, ter zahtevajo svojih pravic, takrat pa je razpor med kapitalisti v trenutku pozabljen in stari sovražniki se drže v prijateljskem objemu. Delavci so edina armada, kateri niso združeni v velikanski bitki med delom in kapitalom.

Natanko je včasih gibati delavci, ter zahtevajo svojih pravic, takrat pa je razpor med kapitalisti v trenutku pozabljen in stari sovražniki se drže v prijateljskem objemu. Delavci so edina armada, kateri niso združeni v velikanski bitki med delom in kapitalom.

Natanko je včasih gibati delavci, ter zahtevajo svojih pravic, takrat pa je razpor med kapitalisti v trenutku pozabljen in stari sovražniki se drže v prijateljskem objemu. Delavci so edina armada, kateri niso združeni v velikanski bitki med delom in kapitalom.

Natanko je včasih gibati delavci, ter zahtevajo svojih pravic, takrat pa je razpor med kapitalisti v trenutku pozabljen in stari sovražniki se drže v prijateljskem objemu. Delavci so edina armada, kateri niso združeni v velikanski bitki med delom in kapitalom.

Natanko je včasih gibati delavci, ter zahtevajo svojih pravic, takrat pa je razpor med kapitalisti v trenutku pozabljen in stari sovražniki se drže v prijateljskem objemu. Delavci so edina armada, kateri niso združeni v velikanski bitki med delom in kapitalom.

Natanko je včasih gibati delavci, ter zahtevajo svojih pravic, takrat pa je razpor med kapitalisti v trenutku pozabljen in stari sovražniki se drže v prijateljskem objemu. Delavci so edina armada, kateri niso združeni v velikanski bitki med delom in kapitalom.

Natanko je včasih gibati delavci, ter zahtevajo svojih pravic, takrat pa je razpor med kapitalisti v trenutku pozabljen in stari sovražniki se drže v prijateljskem objemu. Delavci so edina armada, kateri niso združeni v velikanski bitki med delom in kapitalom.

Natanko je včasih gibati delavci, ter zahtevajo svojih pravic, takrat pa je razpor med kapitalisti v trenutku pozabljen in stari sovražniki se drže v prijateljskem objemu. Delavci so edina armada, kateri niso združeni v velikanski bitki med delom in kapitalom.

Natanko je včasih gibati delavci, ter zahtevajo svojih pravic, takrat pa je razpor med kapitalisti v trenutku pozabljen in stari sovražniki se drže v prijateljskem objemu. Delavci so edina armada, kateri niso združeni v velikanski bitki med delom in kapitalom.

Natanko je včasih gibati delavci, ter zahtevajo svojih pravic, takrat pa je razpor med kapitalisti v trenutku pozabljen in stari sovražniki se drže v prijateljskem objemu. Delavci so edina armada, k

Iz naselbin.

Cleveland, O., Junij 13. 1913.
Mr. Louis J. Pier,
6119 St. Clair ave.

Od časa do časa se ponavljajo v vašem listu napadi na slovenske socialiste v Clevelandu. Ker ste nezmožni, da kritizirate naše načela in našo organizacijo, ker Vam je stvarna kritika nepoznana stvar, se poslužujete podligh laži, da škodujete našemu ugledu.

Ni Vam bilo zadosti, da ste se poslužili laži in obdolžili slovenske delavce zločinskega dejanja. Šli ste naprej in poročali v angleško časopisje, kakor da bi bili Slovenci narod mafije in "černe roke".

Mi slovenski delave protestiramo proti takim lažnjivim poročilom in zahtevamo, da izročite pisca groziljnega pisma, imenovanega jednotno. Sklenilo se je, da naša S. D. P. Z. pošlje štiri zastopnike na sestanek S. N. P. J. in drugih načelnih organizacij ki se vrši dne 14. januarja 1914 v Chicagi III. Dalje se poziva S. S. P. Z. da tudi ona pošlje na sestanek svoje zastopnike, katere naj se izvoli na svoji prihodnji konvenciji v Milwaukee, Wis. Opozarjam brate za zastopnike, da jih čaka težko delo.

Toda nič se ne ustrašite, stojeti trdnio, kakor jambor na ladji, ter ne dajte se odstraniti od cilja, katerega vam je začrta S. D. P. Z. na svoji konvenciji v Clevelandu. Vi zastopniki drugih org. imate polno moč, da na tem sestanku se stavite jedro pravil, katerih naj se potem dajo na splošno glasovanje vsem krajevnim društvom dotednih organizacij. Velepomembno je tudi da je 39 društvo po svojih zastopnikih zahtevalo, da postane uradno glasilo Zvezde delavske list "Proletar". Vsakdo, kateri je prisostvoval zborovanju, je bil prepričan, da je bila delavska zavest globoko ukoreninjena pri zborovalcih. Zelo se je pazilo na to, da so se pravila in ustava se stavile v smislu principov zavednega delavstva.

Imam zaupanje, da bodo tretja konvencija S. D. P. Z. velikega pomena, ne le samo članom ali članicam S. D. P. Z., ampak tudi za vse druge napredne organizacije. Zastopniki in zastopnice so dokazali, da so v resnicu za napredek in združitev. Kaj tacerje morejo storiti le oni, ki so delavci in katerim je znan mizerni položaj delavstva. Obenem pa tudi občaljujem dopis, kateri je izšel v listu "Edinost" z podpisom: "pennsylvanskij Slovenec". (Op. ured. Takih dopisov se ne jemlje v poštev, ker izvirajo iz same nevošljivosti. "Edinost" ima le en par sto naročnikov. Ako bodo št. napadali S. D. P. Z., potem je gotova stvar, da bodo člani pokazali listu "figo", nakar mora iti takoj rakom žvižgat. Mi se takim fabričiranim dopisom, kot je bil v "Edinost" in v "Gl. Nar." iz države Utah — samo smejemo.)

Zahvaljujem se clevelandenskemu občinstvu posebno pa društvom, ki so priklapljeni k S. D. P. Z., katera so nam priredila izvrsten banket. Pozdravljam vse člane in članice S. D. P. Z. posebno pa brate zastopnike in sestre zastopnice, s katerimi smo bili skupaj na tretji konvenciji v Clevelandu, O. Kličem vam živel! Živel S. D. P. Z.! Živel list "Proletar"!

Jožef Zorko,
bivši konvenčni predsednik

Carona, Kans.

Želim nekoliko prostora v našem priljubljenem listu, ki je res edini pravi zagovornik delavstva. Čitam več slovenskih listov, zatorej jih tudi do celota poznam in vsem eniti njih delo za napredek. Nekje izhaja neki list, kateri piše v svoji zadnji številki sledē:

"Večkrat čitamo v nekaterih listih: ta je delavski, ta je trgovski drugi zopet kak drugi. Kateri list pa je delavski? Delavski list je vsak, kateri zastopa koristi delavstva." Rad bi uprašal onega sanjača, koliko listov pa imamo Slovencev v Ameriki, kateri zastopajo koristi delavstva! Morda bi vaše sanjske "bukve" prištevali za delavski list? Ali se ne sramujete vaš in še nekaj podobnih listov imenovati delavski? — Mar ste že pozabili, kaj ste namazali v predzadnji številki vašega lista od "osebne svobode". Vi ste se izrazili, da vse organizacije niso za drugo kot za podporo želodenju in žepu nekaterih osem. S tem ste vedali, da je nespatmetno, ako se organizira. Ker pa niste razložili, katere organizacije so dobre, in katere slabe, se potem razume, da so po vaši logiki vs organizacije od muh. Vi tudi pišete, zakaj da bi ne bil vsak zase osebno svoboden, kakor pa da bi bil pod nadzorstvom ene ali druge organizacije. Nadalje pišete v članku, da ni potreba poslušati kakega družega, aka ga hoče kaj podučiti. Več je neumnosti pač res ne morete zapisati, kakor ste to. Ako se vam

niše popolnoma zmešalo v glavi, potem morate pripoznati, da več ljudi tudi všeč vše, da se eden od drugega izobrazuje; nobeden se pa še ni do danes sam popolnoma izobrazil in si bodi še tako načrjeni samouk ker nekdo je le moral spisati knjige in časopise, iz katerih se zajemlje znanstvo. Vi ste se gotovo tudi moralni nekje naučiti, ker znate tako imenitno sami seeb za nos vleči. Vaš list je tisti, katerega Vi smatrati, da je za pouk in izobrazbo. Radoveden sem, kaj bi Vi rekli, ako bi se vsi vaši čitatelji, katerih itak ni veliko, spoznali vašo velepomembno iznajdbo in bi Vam rekli, od sedaj zanaprej hočemo biti vse osebno svobodni ter se ne pustimo do nikogar nadzorovati. Lé imejte vaš list sami za sebe ter ga marljivo čitajte, morda iznajdetе še kakšno drugo boljšo svobodo. Omenjeni list ima še enega vrednega prijatelja kateri ga zagovarja kako da je dober. Take liste naj potem čitajo delavci kateri se zavedajo svojega razreda, delavci, kateri vedo, da le potom strokovno in politično organizacije nekaj dosežejo pri svojih gospodarjih. Da je to resnica, se lahko prepričamo povsod posebno pa še sko pogledamo barbarske razmere, katere vladajo v West Virginia. Premogarji v omenjeni državi so uživali lepo svobodo in ko so se te kapitalistične svobode naveščali, ter je njih želodje zahteval večj kros kruha, so modri kapitalisti poslali nad štrajkarje svinec in smodnik, prijazni policejci so pa s koli po glavah učeli delavcev, kaj se pravi v imenu svobode odpovedati pokorščino svojim gospodarjem. Ako bi ne bilo nobene delavcev in katerim je znan mizerni položaj delavstva. Obenem pa tudi tukajšnje delavske razmere. Kar se tiče dela, se v nekaterih rovih dela vse dni v tednu. Zasluzek je pa odvisen od prostora in tudi delo se težko dobri. Rejakom ne svestujem semkaj za delom hoditi. Omeniti moram tudi, da smo tukaj vstanovili novo podporno društvo z imenom "Prvi maj" ter ga kot številko 121 priklopili k S. S. P. Z. Vsa pojasnila lahko dobite pri društvenem tajniku.

Blaž Mezori.

"Naš Berač" in "Amerika v Clevelandu" se dobro razumeta. Prvi hoče všeči delavce drugi pa zadej poriva ter straši delavce z škratom.

• • •

Zadnji teden so metalni papirnati bombe iz Clevelanda v Chicago. Sodružni v Chicago so spravili neznanne bombe v žep — v redakeijo "Jones of Ribnitz", pa poslali šrapnele.

• • •

Tisti prisnuknjenci, kateri misijo, da bodo s svojo otročjo filozofijo omejili razvoj socializma — so podobni tistim "Ribnici", kateri so ogenj gasili pri zadnjih "plankah".

• • •

Ultra Slovani so peli "hozana" balkanskim narodom, rekoč, da je to boj križa proti polumesu, takoreč sveta vojna iz pod krutega turškega jarma. Sedaj, ko so si balkanski narodi v laseh, keda da bodo odnesel večji vojni plen, pa naši vseslovenski patrioti zijojo. Slovani in turški delavci so pustili svoje življenje na bojišču, mednarodni kapitalist se pa prepirajo za plen.

Blaž Mezori.

Roundup Mont.

Krasni maj je oživel prirodo in s eveticami ozaljal travnike in gaj. Oživel je tudi brate društva "Živila Svoboda", štev. 8. S. P. Z., ki so dne 25. maja priredili slavnostno razvijite društvene zavate katerega se je udeležilo šest sodnih društev. Slavnost se je vršila v najlepšem redu. Razni govorniki, ki so želi pojaviti vseh, so mnogo pripomogli, da je slavnost tako dobro uspel. Tudi godba je vršila svojo dolžnost točno in vestno.

Zastavo je izdelala tvrdka F. Krže Co. (Op. ured. Zahvalo smo izpustili. Ako hoče agent imeti zahvalo, potem naj jo plača. Tako tudi zahteva postava. Sploh se pa ni potreba vam agentu zahvaljevati, pač pa se žih agent vam zahvali, ker mu od vseh zavate nekaj tistih "opehov podobie" kot čisti dobiček ostane v žepu.)

• • •

V imenu društva "Živila Svoboda", se zahvalim vsem društvi, kakov tudi osojnu ali občinstvu sploh vsem, ki so pripomogli do uspeha.

Martin Meznarič, član št. 123.

Rockwood, Pa.

Vse članom, (icam) društva "Karl Učekar" štev. 54 S. D. P. Z. se tem potom da naznanje, da se društvena seja vrši vsako prvo nedeljo v mesecu. Z ozirom na to, da se omogoči redno poslovanje, pozivljam vse zunanjne člane (ice), da se istih redno udeleže, oziroma pravočasno pošljajo mesečne prispevke (assessment).

Kidor ne bode svojih dolžnosti napram društvu izpoljjeval, za dotičnega je društveni odbor primoran postopati po pravilih, ter suspendirati dotičnike, kateri ne bodo pravočasno poslali assessmenta. S tem, da redno plačujemo prispevke, prihranite veliko društvo, kakor tudi Zvezdi, ter samo ob sebi je umevno, da vsak sam se bi prihranil mnogo nepotrebnega pisanja in sitnosti, kar naj bi vsak član v bodoče vpošteval.

Znanu bode tudi vsakemu, da dotičnik, kateri je suspendiran v tistem mesecu, v katerem je suspendiran, ni opravičen do nobene podpore. Tudi bi bilo žleti, da vsi oni člani, kateri se izpremenili svoje bivališče, to nemudoma nagnijo meni, ter pošljijo svoj starši naslov, da jim v slučaju potrebe zamorem pordčati stvari tičče se društva.

S sobratiskim pozdravom

Ant. Hočevar, box 184.

Rockwood, Pa.

Marianna, Pa.

Nekoliko hočem vam opisati na šo naselbino.

Delavske razmere so take, kakov sploh povsod. Dela se vsaki dan, pa vendar nam nič ne preostaja, ker se ne da nič zasluti.

Seveda zasluzimo dosti, ampak plačano ne dobimo. Prevzetni rudniški "bossi", birokratje, bi najrajše videli, da bi delali zaston.

Skoraj ga ni dneva da bi iz tukajšnjih rorov katerega delavca ne prinesli polomljene ali pa mrtvega iz jame. Ni dolgo tega, ko se ponesrečil naš rojak Henrik Lamut. Bil je hudo poškodovan, ampak to še ni bilo dovolj za kapitalistične krvose. Dne 24. maja so zopet prinesli na površje vsega polomljene Majka Maglaja kateri je čez eno uro umrl vsled težkih poškodb. Pokojni je bil zelo priljubljen med tukajšnjimi Slovenci. Bil je dober naprednjak v vseh ozirih ter član teh podpornih društev, nameč: dr. štev. 171. S. N. P. J. dr. štev. 71. S. S. P. Z. in dr. štev. 8 S. D. P. in P. Družbe. Spadal je tudi k Jugosl. S. Z. klub štev. 105. Pokojni smo ga dne 26. maja v Monongalla City. Pogreba so ne udeležila vsa društva, kakor tudi socialistični klub. Pokojni zapusčen je v štiri otroke.

Lastniki premogokopa se seveda nič ne zmenijo, aka ubije enega delavca. Morda se jim še dobro dozdeva, ker je umrl za njihov profit. Moloh, kapitalizem nemoteno pobija nedolžne delavce v imenu svitih dolarjev.

Tukaj na Mariama se delavci še vse premalo zanimajo za svoje delavske organizacije. Kaj več o delavskih razmerah se pogovori prihodnjem.

Z delavskim pozdravom

F. Skubic.

Chisholm, Minn.

V prigibu vam posljam znesek \$8.00, kot naročnino, katero sem nabral pri svojih prijateljih, katerim sem ponudil parkrat list "Proletar", nakar se jim je takoj prikupil, da so ga takoj naročili in postali zvesti čitalatelji list.

Sotrudniki — delavci, preglejte in premislite sami. Nikdar ne pustite da bi drugi misili za vas smeti čitati, ako hočete, da pojedete v nebesa.

"Proletar" je delavski list, kateri dobro pozna vse vaše muke in trpljenja. Proletarca pišejo delavci, kateri so z vami skupaj delavci v rudnikih, tovarnah, železničnih itd. Proletar je in bode neustrašen zagovornik vaših pravic, in potem ako se prav vsa meščanska in kapitalistična purgarija na glavo postavi! Dolžnost veže vsakega delavca, da podpira in razširja delavsko časopisje. Delavski časopis je edina topova krogla in oster meč, s katero mo-

remo mi delavci streti sramotne verige modernega suženjstva.

Delavci, kadar prečitate "Proletar" podajte ga svojemu znanemu ali sosedu; nagovorite ga, da postane zavedni delavec tudi naročnik na delavsko časopisje. Kdo nič ne čita, tudi nič ne vede. Kdo pa čita, lahko kmalu vede, kdo da ima prav; delavci, kateri se bore za boljše življenske pogoje, ali pa kapitalisti, kateri imajo polne žepe denarja vkljub temu, da nikdar delali niso.

Vsi na agitacijo za "Proletar"! Vsi tisti, kateri je naročnika že potekla, naj se zglaše pri svojih lokalnih zastopnikih. Kdo pa hoče, pa tudi sam lahko pošlje naročnino na upravnštvo lista. Nikar se ne izgovarjajte, da ni no benega naokrog, kateri bi pobiral naročnino. Misli si morate, da Proletarčevi zastopniki in agitatorji nimajo določene plače. Kar od nas en naredi, ne naredi zaradi profita v svoj žep, temveč za kobilje delavškega razreda. Bodimo torej vsi agitatorji za boljšo bočnost Sloveške družbe in zvesti čitalatelji "Proletarja". Vsi na noge za povzdigno našega "Proletarja" iz teknika v dnevnik.

Konečno pa iskreni pozdrav celim Proletarčevim armadam!

Chisholmski sotrudnik,

— e.

Vandling, Pa.

Prvi v zgodovini tukajšnjih Slovencev iz Forest City in okolice zaznamujemo javni socialistični shod, katerega sta priredila slov. soc. klubu štev. 10 in štev. 39. Shod se je vršil 7. junija ob pol osmiljih zvečer v mestni dvorani ter je bil dobro obiskan, kar znači, da se tudi tukajšnji Slovenec zazimajo za politični razvoj.

Na shodu je govoril sodr. Lovrenc Gorup, kateri je v svojem govoru bičal današnji kapitalistični sistem. Med drugimi je tudi omenil, kaj je vzrok, da imamo danes toliko brezposelnih delavcev. Omenil je, da pod današnjim krivčnim sistemom je pogubnosna za delavce vsaka nova iznajdba, na obratno pa pravi blagoslov za posledujoče sloje. Pri vsaki novi iznajdbi zgubi nekaj delavcev svoj kruh, ker vsak majhni stroj naradi več, kakor pa mnoga delavške rok. Zarati tega je nujno potrebno, da se ustroj vlade izpremeni v toliko, da bodo iznajdbe tudi delavcem v korist. Da se pa to dozdeče, je treba, da se delavci organizirajo. Organizirati se morajo strokovno in politično. Strokovna organizacija nam zomore zboljšati samo mezdni položaj v posameznih strokah, nikakor pa nima veliko upleta na politični preobrat, kakor na obratno politična organizacija nima dosti upleta na strokovne mezze. Toraj te dve organizacije se morajo združiti skupaj, da na ta način lahko eni drugo podpira, ker le na ta način bode delavcem mogoče, da se jim izboljša njihov tužni položaj v katerem se sedaj nahajajo. Zaradi tega je vsakega zavednega delavca njegova dolžnost, da si prej ki mogoče preskrbi državljansko pravico, da si potom volitev postavim potom preobrnemo kolo današnjega režima, kateri nas izkorisča do kosti. Ko so imeli mestno pravo v Milwaukee v rokah socialisti, se je mežda zvišala in delovni čas se je skrajšal. Seveda, da to kapitalistični pijavki na bilo po volji, ter so različni graftarji pri vsaki priljubljeni metalni poljeni pod noge pošteni mestni upravi.

Dananes slepe nezavedne delavce vsekovrstni agentje. Tako na primer nekateri pripovedujejo, da socializem je brezverski, da socialistični nasprotuje veri itd. Socialisti bi takoj proglašili, da je vera privatna stvar, aka bi

ADVERTISEMEN

PODPORNA ZVEZA

Inkorporirana 28. aprila 1909
v državi Penn.

SLOV. DELAVSKA

Ustanovljena dne 18. avgusta
1908.

Sedež: Conemaugh, Pa.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: MIHAEL BOVANŠEK, R. F. D. No. 1, Conemaugh, Pa.
Podpredsednik: JAKOB KOCJAN, Box 308, Conemaugh, Pa.
Glavni tajnik: VILJEM SITTER, Lock Box 57, Conemaugh, Pa.
Pomočni tajnik: ALOJZIJ BAVDEK, Box 3, Dunlo, Pa.
Glavni blagajnik: IVAN PAJK, Lock Box 328, Conemaugh, Pa.
Pomočni blagajnik: IVAN BREZOVEC, Box 6, Conemaugh, Pa.

NADZORNICKI:

FRANK BARTOLI, I. nadzornik, Box 274, Thomas, W. Va.
ANDREJ VIDRIH, II. nadzornik, P. O. Box 523, Conemaugh, Pa.
ANDREJ BOMBAC, III. nadzornik, 1669 E. 33rd St., Lorain, Ohio.

POROTNIKI:

JOSIP SVOBODA, I. porotnik, 638 Maple Ave., Johnstown, Pa.
ANTON PINTAR, II. porotnik, Box 204, Moon Run, Pa.
MIHAEL KRIVEC, III. porotnik, Box 324, Primero, Colo.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

S. A. E. BRALLIER, Grove St., Conemaugh, Pa.

Cenjena društva, oziroma njih uradniki, so uljudno prošeni, pošiljati denar naravnost na blagajnik in nikogar drugega, vse dopise pa na glavnega tajnika.

V slučaju, da opozicijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kakršno pomanjkljivosti, naj to nemudoma naznanijo na urad glavnega tajnika, da se v prihodnje popravi.

IMENA IN NALOVI URADNIKOV
DRUŠTEV S. D. P. Z. ZA LETO
1913.

Boriteli, štev. 1, Conemaugh, Pa. — Predsednik: Martin Jager, box 102; tajnik: Iv Potokar, b. 16; blagajnik: Martin Šerjan, b. 102; vsi v Conemaugh, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v dvorani društva Sv. Alojzija.

Pomočnik, štev. 2, Johnstown, Pa. — Predsednik: Fr. Kovačič, b. 155; tajnik: Jos. Glavač, b. 144; blagajnik: Ivan Gomilar, b. (?); vsi r. F. D. Johnstown, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v dvorani društva Triglav.

"Zavenčnik", štev. 3, Franklin-Cone-

mang, Pa. — Predsednik: Jak. Gabrenja, b. 422; tajnik: Jernej Lovko, b. 514;

blagajnik: Frank Kos, b. 539; vsi v Conemaugh, Pa. — Seja vsako četrti nedeljo v Slov. Izobraževalnem Domu.

"Zavedni Slovenec", štev. 4, Lloyd-

ell, Pa. — Predsednik: Matija Hribar, b. (?); tajnik Ant. Gerbec, b. 35; bla-

gajnik: Matija Sernel, b. (?); vsi v Lloydell, Pa. — Seja vsako tretjo ne-

deljo.

"Avstrija", štev. 5, Ralphon, Pa.

Predsednik Ant. Omerzu, b. 168; tajnik

Martin Korošec, b. 250; blagajnik: Jos.

Abram, b. (?) vsi v Ralphon, Pa.

"Zvesti Bratje", štev. 6, Garrett,

Pa. — Predsednik: Ant. Čuk, b. 217;

tajnik: Iv. Kralj, b. 227; blagajnik: Jos.

Urbas, b. 197; vsi v Garrett, Pa.

Seja vsako prvo nedeljo.

"Jedinstvo", štev. 7, Claridge, Pa.

Predsednik: Jos. Jaklič, b. 281; tajnik:

Matij Regina, b. 216; blagajnik: Fr.

Jazbec, b. 455; vsi v Claridge, Pa. —

Seja vsako prvo nedeljo.

"Planinski Raj", štev. 8, Primero,

Colo. — Predsednik: Mihael Krivec, b.

324; tajnik: Martin Abram, b. 484;

blagajnik: Jos. Udovič, b. 580; vsi v

Primero, Colo. — Seja vsako drugo ne-

deljo.

"Zavedni Štajerc", štev. 9, Johns-

town, Pa. — Predsednik: Jos. June,

R. F. D. 4, b. 142; tajnik: Andrej Dob-

nikar, R. F. D. 4, b. 145; blagajnik:

Valentin Negro, R. F. D. 4, b. 144; vsi

v Johnstown, Pa. — Seja vsako zadnjo

nedeljo v Celico, Pa.

"Zvezna Poljana", štev. 10, Browns-

ville, Pa. — Predsednik: Iv. Gazdoba,

b. (?), Ederborn, Pa. — tajnik: Iv. Bla-

žinc, b. 88, Newcomer, Pa. — blagajnik:

Iv. Stritar, b. 6, Brownfield, Pa. —

Seja vsako prvo nedeljo.

"Planinski Raj", štev. 11, Dunlo,

Pa. — Predsednik: Fran Bajdek, b.

242; tajnik: Fran Kučič, b. 73; bla-

gajnik: Ivan Zakrajšek, b. 243; vsi v

Dunlo, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo.

"Danica", štev. 12, Heilwood, Pa.

Predsednik: Lorenco Sajn, b. 105;

tajnik: Fr. Branislj, b. 223; blagajnik:

Alojzij Kitt, b. 85; vsi v Heilwood, Pa.

Seja vsako prvo nedeljo.

"Večernica", štev. 13, Baggaley,

Pa. — Predsednik: Ant. Planinšek, b.

114; tajnik: Ant. Verhovšek, b. 141;

blagajnik: Ignac Ferlin, b. 31; vsi v

Hostetter, Pa. — Seja vsako drugo ne-

deljo.

"Moj Dom", štev. 14, Orient, Pa.

Predsednik: Ant. Korbar, b. 7, Edens-

born, Pa. — tajnik: Ivan Lipar, b. 472,

Untontown, Pa. — blagajnik: Iv. Brule,

b. (?), Edensborn, Pa. — Seja vsako

četrtto nedeljo v dvorani New Salem,

Pa.

"Slovan", štev. 15, Sopris, Colo. —

Predsednik Alojzij Jahn, b. 106; tajnik:

Aleksander Jahn, b. 106; blagajnik:

Franz Lukačič, b. 132; vsi v Sopris, Colo.

Seja vsako prvo nedeljo v prostorih

sobrata Ivana Koncičia, v Piedmont, Colo.

"Bratstvo", štev. 16, Buxton, Ia. —

Predsednik: Leopold Strmole, b. 433;

tajnik: Ivan Krasovec, b. 433; bla-

gajnik: Ant. Tomšič, b. 433; vsi v Buxton,

Iowa. — Seja vsako prvo nedeljo v pro-

storih sobrata Ant. Tomšiča.

"", štev. 17, Akron, Mich. —

Predsednik: Ant. Novak, b. (?); taj-

nik: Ivan Volk, b. 47; blagajnik: Fran-

Plšek, R. F. D. 3, b. 6; vsi v Akron,

Mich. — Seja vsako prvo nedeljo.

"Združeni Slovenec", štev. 19, Ca-

rona, Kans. — Predsednik: Blaž Miz-

ri, b. 162; tajnik: Fran Zupančič, b.

35; blagajnik: Štef. Jakin, b. 127; vsi v

Carona, Kans. — Seja vsako drugo ne-

deljo ob 2. popoldne v dvorani Franca

Zupančič.

"Nada", štev. 20, Huntington, Ark.

Predsednik: Fran Žefran, b. 237;

tajnik: Frank Benko, b. 150; blagajnik:

Anton Drnač.

PODPORNA ZVEZA

Inkorporirana 28. aprila 1909
v državi Penn.

Sedež: Conemaugh, Pa.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: MIHAEL BOVANŠEK, R. F. D. No. 1, Conemaugh, Pa.
Podpredsednik: JAKOB KOCJAN, Box 308, Conemaugh, Pa.
Glavni tajnik: VILJEM SITTER, Lock Box 57, Conemaugh, Pa.
Pomočni tajnik: ALOJZIJ BAVDEK, Box 3, Dunlo, Pa.
Glavni blagajnik: IVAN PAJK, Lock Box 328, Conemaugh, Pa.
Pomočni blagajnik: IVAN BREZOVEC, Box 6, Conemaugh, Pa.

NADZORNICKI:

FRANK BARTOLI, I. nadzornik, Box 274, Thomas, W. Va.
ANDREJ VIDRIH, II. nadzornik, P. O. Box 523, Conemaugh, Pa.
ANDREJ BOMBAC, III. nadzornik, 1669 E. 33rd St., Lorain, Ohio.

POROTNIKI:

JOSIP SVOBODA, I. porotnik, 638 Maple Ave., Johnstown, Pa.
ANTON PINTAR, II. porotnik, Box 204, Moon Run, Pa.
MIHAEL KRIVEC, III. porotnik, Box 324, Primero, Colo.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

S. A. E. BRALLIER, Grove St., Conemaugh, Pa.

Cenjena društva, oziroma njih uradniki, so uljudno prošeni, pošiljati denar naravnost na blagajnik in nikogar drugega, vse dopise pa na glavnega tajnika.

V slučaju, da opozicijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kakršno pomanjkljivosti, naj to nemudoma naznanijo na urad glavnega tajnika, da se v prihodnje popravi.

IMENA IN NALOVI URADNIKOV
DRUŠTEV S. D. P. Z. ZA LETO
1913.

Boriteli, štev. 1, Conemaugh, Pa. — Predsednik: Martin Jager, box 102; tajnik: Iv Potokar, b. 16; blagajnik: Martin Šerjan, b. 102; vsi v Conemaugh, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v dvorani društva Sv. Alojzija.

Pomočnik, štev. 2, Johnstown, Pa. — Predsednik: Fr. Kovačič, b. 155; tajnik: Jos. Glavač, b. 144; blagajnik: Ivan Gomilar, b. (?); vsi r. F. D. Johnstown, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v dvorani društva Triglav.

"Zavenčnik", štev. 3, Franklin-Cone-

mang, Pa. — Predsednik: Jak. Gabrenja, b. 422; tajnik: Jernej Lovko, b. 514;

blagajnik: Frank Kos, b. 539; vsi v

Conemaugh, Pa. — Seja vsako četrti nedeljo v Slov. Izobraževalnem Domu.

"Zavedni Slovenec", štev. 4, Lloyd-

ell, Pa. — Predsednik: Matija Hribar, b. (?); tajnik Ant. Gerbec, b. 35; bla-

gajnik: Matija Sernel, b. (?); vsi v

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

Lastnik in izdajatelj:

slovenska delavska tiskovna družba
v Chicago, Ill.

Naročnina: Za Ameriko \$2.00 za celo leto, 1.00 za pol leta. Za Evropo \$2.50 za celo leto, \$1.25 za pol leta.

Doprava po dogovoru. Pri spremembah bilo je dolg novega naslovnih tudi STARI naslov.

PROLETARIAN

Owned and published EVERY TUESDAY by

South Slavic Workmen's Publishing Company

Chicago, Illinois.

Glasilo Slovenske organizacije Jugos. socialistične Zveze v Ameriki.

Subscription rates: United States and Canada, \$2.00 a year, \$1.00 for half year. Foreign countries \$2.50 a year, \$1.25 for half year.

Advertising Rates on agreement.

NASLOV (ADDRESS):

"PROLETAREC"

2146 Blue Island ave. Chicago, Ill.

MED ČASOM.

Urvnavanje interesa med kapitalom, kateri ni direktno uporabljen v produkciji, namerava upeljati profesor Albin W. Small, glavni ravnatelj na sociološkem oddelku na chicaškem vsebinskem in predsednik ameriške sociologične družbe. Njegove ideje so na dolgo opisane v knjigi "Between Eras".

Med drugimi pravi meščanski profesor, ki ima nekaj vseskozi zdravilni misli, da bi ne smelo biti dohodkov za druge, kot za tiste, kater ustvarjajo dohodke. Samo lastovanja denarja in zemlje bi ne smelo nositi nobenih dohodkov in bogastva, ako ni lastnik sam nekaj producirat s svojim delom. Ta doktrina se ne tiče samo na posjevanje denarja, temveč tudi na oddajo zemlje v najem in ravno tako tudi na vsako drugo metodo, s katero se izrablja premakljivo ali pa nepremakljivo bogastvo v špekulative namene v današnji trgovski družbi. Cela ekonomična družba z svojo teorijo, katero trgovski gospodje pridno izrabljajo za svoje zasebne žepe, je danes na napadni poti.

Jaz nisem nasproten kapitalu, pač pa sem nasprotnik kapitalizma. Kapitalizem je tista fenomena, katero povprečjuje privatno lastnino in bogastvo, brez vsakega produkta. Jaz priznavam, kot producent bogastva edino le delavec in naravo, katera dajeta silo; med tem, ko je kapitalizem samo skorja in podoben mlinskemu kamnu, kateri vse zmelje in spravi v svojo vrečo!

Dobiček same lastnikom.

Vzemimo na primer moža, kateri lastuje velik kos zemlje zunaj na deželi. Gospodar se preseli v mesto ter odda zemljo v najem. Tako dolgo, dokler lastuje omenjeno zemljo, dobiva profit v obliki denarja. Lastnik zemljišča ne dobiva profit zaradi tega, ker je nekaj pridelal na tej zemlji, pač pa zato, ker je lastnik zemlje.

Vzemimo osebo, katera kupi kos zemlje v predmestju ali pa v sredini mesta, katero se je pričelo dobro širiti in rasti. Lastnik drži to zemljo načas tako dolgo, dokler se cene iste ogromno ne zvišajo. Po preteklu deset ali dvajset let se povrne in dobri za pridano zemljišče ogromne odstotke profita. Ali je ta človek poštenskim potom prislužil to bogastvo? V smislu današnje trgovske in roparske družbe — da, mi pa pravimo, da — ne. On kot lastnik te zemlje nima absolutno nič producirati. Edino je, da je on lastnik.

Vzemimo na primer navadne denarne obresti. Naravno je, da kup zlata depositiranega na banki ne more narasti sam od sebe še v večji kup zlata. Ne, to se nikakor ne more zgoditi. Koruza, pšenica in oves se narastejo načrno sami od sebe ali zlato se ne more, ker je mrtva kovina. Po današnji trgovski metodi pa mi vidiemo, da se igra na škodo producentov sleparska igra, potom kater zlato naraste. Tukaj opazimo, da je nekaj nerednega, — mi smo takoreč vodenici in cela praksa produkcije kapitala je absurdno bedasta.

Mogoče sem jaz prvi ki si upam misliti na prevreditev kapitala in uničiti dobiček. (Tukaj je profesor v zmoti: na milijone jih je, ki na to mislijo in delajo) vendar pa vsem da nisem prvi na svetu ki to misli. V svetem pismu najdemo v več poglavjih zapisano da v sta-

rem in novem svetem pismu je bilo jemanje obresti priznano kot kriminalno zločinstvo. Stara Možesova postava je nosila veliko sličnih postav proti izkorisčanju svojega bližnjega.

Izkoriščanje v današnji družbi ima seveda če vse večji pomen, kakor je tukaj naveden. Nekaj se obresti sploh niso jemale, kar so bila posojila med prijatelji. Rimski cerkev je sama svoječasno v srednjem veku bila popolnoma proti jemanju obresti in je vedno protestovala ko je narascala trgovina z obresti v Evropi. Odkar so odkrili Ameriko, so postale obresti čisto navadna stvar. Lahko bi jih imenovali — modernem razvoju in napredku.

Klasično dobo, kako so se obresti prilagodile času, je mojstrosko opisal "Shakespeare" v svoji knjigi: "Benečanski trgovci" (Merchant of Venice). Šilak se je izneveril Antoniju zato, ker on Antonij posuje naš denar za stonj (gratis) in s tem nam znižuje vrednost v uporabi denarja v Benečiji. *** Om uničuje mene in mojo kupčijo, kakor tudi mojo dobro propagando, katero on imenuje obrestenosnost.

Jaz nisem proti kapitalu, sem pa proti kapitalizmu v obči. Jaz pripoznam, da delavec kot producent, je dandanes ogoljufan v sedanji trgovski družbi za sadove svojega dela. Ako hočemo biti poteni, potem moramo priznati, da je delavec opravljen do tistega kar produceira. Edino le delo in narava, skupno spojena v dobrobit človeške družbe, so edina prava sredstva in pot do bogastva, katerega naj bodo deležni vsi ljudje na zemlji. Bogastvo ustvarja delo in ničesar drugač. Kedor je dandanes bogat, dotični je oropal druge za vrednost njihovega dela.

SOCIALISTIČNA 'IZOBRAZBA'.

Vprašanje izobrazbe članov strokovne organizacije ja za nadaljni razvoj stranke življenjskega pomena. S tem problemom se več strokovne organizacije vneče pečajo.

Zastopniki velikih poklicnih zvez Anglije in severne Amerike obiskujejo kontinentalne države zlasti Nemčijo, da proučijo uredbo strokovnih organizacij, njih način poslovanja, organiziranja in izobraženja delavcev. Ti zastopniki velikih in mogočnih delavskih organizacij dajejo tem poučevalnim potovanjem po Evropskem kontinentu mnoge važnosti. Sestava nemških socialističnih bojevnih organizacij jim služi v marsikaterem oziru za vzor.

Strokovna organizacija je občna socialno politična in gospodarska tvorba in je namen služiti interesom in stremljenjem članov. V dosegom namena se strokovna organizacija poslužuje raznih naprav in sredstev; pravica in dolžnosti članov določa v posebnem opravilniku. Opravilnik je temeljni zakon organizacije in odbor glavna vlada. V tej novi skupini tvorbi morajo člani v enaki meri po njih možnosti in moči služiti postavljenih namenom in ciljem.

Taka tvorba mora biti strogo demokratična; nje učinek mora biti v vseh ozirih sam in izključno demokratičen. Enakost, demokracija ne smejo biti le prazne brezposembne fraze. Ako vse enako zasledujejo sklepom in sodelujejo pri njih izvedbi je uspeh delu zagotovljen in koristi tega bodo vse enako in popolno vživali. Enakimi dolžnostmi gre enaka pravica. Le kjer obstajajo taki predpogoji je mogoče izvesti vedno novejši sklepi in neprestano napredovati. Tako urejena samoupravnost dela in uspehov se dokazuje v notranjem poslovanju organizacije. Ako imajo člani vse enako pravico določati o zastopstvu in delegacij v zakonodajne inštitucije, na občne zhore, na kongrese zvezne ali delegatov, imamo tedaj tudi gotovo garancijo, da bodo sklepi kongresov, inštitucij itd. tudi od vseh enako izvršeni. Pogoj popolni izvršitvi dolžnosti je zavest popolnega vživanja pravice.

V vsaki pravi razredno demokratični organizaciji se pozna le eno dolžnost in ena pravica. Vsa druga mera in vsako obotavljanje je naprej izključeno. Temu primerno more biti urejeno notranje poslovanje organizacije ali skupne. Vsemu pa mora biti podlagata praktična tehnična izplačana podpora. L. 1908 je

na uredba dela in agitacije. Vsački najnovješji nedostatek škoduje v tem oziru mnogo. Ako se na primer na zborovanjih delegatov sproži prelogi, o katerih delegati nimajo jasno očrtanih pojmov je vsako delo in sklepanje brezuspešno in bode. mnogokrat vzrok neprijetnim posledicam. Ako bodo takí predlogi vsled nezumljivosti odklonjeni bode tako odgovorno vodstvo organizacije; iz takih nedostatkih v praktični ureditvi dela in agitacije se rodijo one neprijetnosti ki jim pravimo, "osebni spori". Drugač hiba v tem oziru in ki je v očitnem nesoglasju s pravim demokratičnim principom je znana navada, da se sodruga delegira na zborovanje in kongresa s fiksiranim mnenjem. Delegat ima po volji skupine, ki ga je delegirala glasovati za ali proti predlogom, ki so na dnevnem redu. Vsak nagvet, vsaka argument bo za takega delegata brezveljav. Četudi ga je razprava prepričala, da ni mnenje, ki so mu usilili primerno in pametno, on bo glasoval po mnemu skupingu, ki ga poslala na kongres. Mnenje in argumenti drugih se ne uvažuje. Tudi to daje, mnogokrat povod neprijetnim posledicam. Razredno demokratična organizacija zaveta, da naj vse navdaja skupna volja in da naj vse stremino po enakim ciljem; ampak zahteva tudi, da je vsak član osebnost ki ima tudi lastna utrjena mnenja. Demokracija ne pomeni negacija osebnosti.

Delo strokovne organizacije pa ne sme biti omejeno; vsestransko mora biti in ne samo gospodarsko. Naloga razredne stanovske organizacije je zboljšati materialni položaj delavcem in jim obenem dati moralno zavest. Duševni delavec pa vstvarja izobrazbo. Tudi o načinu razširjenja globokejše izobrazbe med član organizacije in delavstvom sploh se nima vedno jasnih in določenih pojmov. Gotovo je, da zamore v prvi vrsti strokovna organizacija uspešno razširjati kulturo. Strokovna organizacija ima pomen predvsem kot nositeljica kulture in zavesti, ker daje delavcu značajnost in mu kaže cilj in ga privadi boju proti sedanjemu krivemu kapitalističnemu sistemu.

Moč in pomen organizacije ni enati samo po uspehih v međudanju; organizacija vstvarja materijalne in duševne pogoje delavskih bodočnosti in predstavlja že v kapitalistični sistemu dejanski princip socialistične družbe. Danes združuje organizacija delavce ene stroke; po dovršitvi splošnega razvoja bo združevala celo človeško družbo.

Nadalje je bilo sklenjeno, da dobivajo nepolnoletni delavci enako podporo kakor polnoletni delavci in pred kratkim je bil ustanovljen fond za slučaj krize, h kateremu bo poleg občine prispevala tudi organizacija podjetnikov. Končno je sprejeta določitev, da bodo dobivali podporo tudi tisti brezposeln delavci, ki gredo s trebuhom za delom.

Občinska uprava je s svojo ustanovno popolnoma zadovoljena in poslednje poročilo našteva z načudjenimi besedami vse uspehe in sadove brezposelnega zavorovanja.

Stroški mestne občine niso večji od prihrankov v ubožni in bolniški oskrbi, tako da se genti občini njena socialno politična uvidevnost popolnoma rentira.

RAZVOJ IN REVOLUCIJA.

Naši nazadnjški in naprednjški "prijatelji" so prelili mnogo črnila, pisarili dolge članke v svojem časopisu, še večkrat pa se prepričali na shodih in v gostilni pri polni kupici evička, bodo li socializem brez pušč, brez topov, brez poučilnih bitk in brez krvave revolucije rešiti socialno vprašanje. Bode li konečno zmagal proletariat brez krvavega boja, brez pušč in topov, ki je odvijalo le od današnjih gospodarječih slojev, ki so zakleti sovražniki vsake izpremembe, vsake preosnove, vsakega napredka in razvoja v socialnem oziru.

bodo in napredek proti nazadnjemu in mračnjaštvu. Že leta 1792, in leta 1848, so stali delave poleg meščanov na barikadah. Voditelji meščanov so takrat oznanjevali enakost vseh ljudi. Ali meščanstvo je pozabilo takoj na svoje oblube, na svoje ideale, ko je stralo moč fevdalnega plemstva. Ideali so našli zavetje le še pri proletarijih, pri četrtjem sloju. In dandanes je zopet človeška družba razdeljena v dva tabora. Na eni strani je vsega siti in trdoravnati kapitalizem, na drugi pa brezpravni proletariat, ukovan v suženjske spone in verige. Prvi stremijo, da se ohrami obstoječi družabni red, ki omogočuje posamezniku, da živi brez dela o žuljih in sragah drugih, drugi pa hočajo preosnovati človeško družbo tako, da preide zasebna last v splošno, izgine izkorisčanje in izmoguvanje in nadomesti z drugim družabnim redom, v katerem bi vsi ljudje živel v zadovoljnosti, bratstvom, svobodi in enakosti.

Če je moralno evropsko meščanstvo leta 1848, zorožjem v roki strelji gospodstvo plemstva in če so ameriški naseljeniki v kravahih bitkah izvojevali ljudovlado in odpravili kraljevo dinastijo, potem to še nikakor ne dokazuje, da bode proletariat v poučilnih bitkah strmolglavil današnje družbne razmere.

Zavedni proletariat je prenesel slojevski boj iz ulic v zbornico, ker noče prelivati človeške krv, ker hoče mirnem potom, brez krvave revolucije rešiti socialno vprašanje. Bode li konečno zmagal proletariat brez krvavega boja, brez pušč in topov, ki je odvijalo le od današnjih gospodarječih slojev, ki so zakleti sovražniki vsake izpremembe, vsake preosnove, vsakega napredka in razvoja in vojni.

Predsedah sме vojskovedja izvršiti vse, kar hoče, da premaga sovražnika. Ali tudi to pravilo ima svoje omejitve. Vojskovedja

izprečiti dovoz živeža in vojne, sreči se sestradati sovražnika in provzročiti, da pogine od žeje, ne sme pa otroviti sovražniku živeža in vode.

Za zgled naj nam služi naslednja primera: Sovražnik oblega dobro utrjeno trdnjava, ki ima svoje vodnjake, zunaj utrdb, do katerih sovražnik še ni prodrl, iz katerih oblegani vojaki zajemajo po noči vodo. Sovražnik ima pravico s kamenjem in prstjo zasoti vodnjake. Razstreli jih tudi lahko z dinamitem, ne sme jih pa otrovati ali pa v njem pometati crkne.

Vojni jetnik ima svoje posebne pravice. Vpraša se ga lahko, da dà svojo častno besedo, ali da za trdno oblubi, da ne bo ubežal.

Nikakor s pa obljuhe ne sme izsiliti iz njega. Jetnik, ki se je zavezal, da ne bo ubežal, pride pred vojni sod, ako je skusal pobegniti in so ga zopet prijeli.

Jetnik, ki ni storil obljuhe, lahko ustrelji na begu, ne smejo ga pa ustreliti, ko so ga že uješli. Ne smejo ga tudi kaznovati radi poskušenega bega. Pomnožijo lahko le straže, da mu je nemogoče ubežati.

Tudi za vohune so posebne dolobe. Ako vojak iz proste volje postane izdajalec, tedaj lahko sovražnik porabi njegovo izpoved. Nikdo pa ne sme ujetega vojaka prisiliti, da bi izdal svoje tovarne.

Vohun nima nobenih pravic. Ako ga zasačijo in mu dokažejo vohunstvo, tedaj ga čaka kroglica ali pa vrv. Častnik ali vojak, katerega so v uniformi prijeli v sovražnem taboru, ne velja za vohunu, marče v navadnega vojnega jetnika, ki ima pravico nositi uniformo.

Ako se strežja v mesto, tedaj se ne sme streljati na javna poslopja, ki ne služijo vojaškemu namenu. Ako sovražnik zasede mesto, tedaj ima pravico zapleniti umovitve, knjižice, ne sme jih pa uničiti.

Vse to se lepo in gladko čita. V praksi je pa drugače. To nam potrdi roparski vlož Italijanov v Tripolitanijo ali pa sedanjih vojna na Balkanu. "Vojna je rdeč".

Ta je dejal ameriški general Sherman. V vojni podliva vsak človek, ako ima še tako nežne čute.

Kjer so pa podvijani ljudje, tam je pravica umrla in namesto nje odločuje le surova sila. Zato je smešno, delati na nedavnih se stankih zakonite dolobe za ljudi, ki morijo, krađajo, ropajo in požigajo po poklicu.

NAROČITE SE NA DNEVNIK "ZARJA"

Kdor želi čitati podutne članke o socializmu in novice iz starega kraja, ta naj se naroči na edini slov. socialistični dnevnik "ZARJA".

Disciplina.

(Teodor Cvetkov)

Po razmerah lahko na ta način opravičimo vse zločine, lahko opravičimo kartanje, pisanjevanje itd., daši tega ne maramo v naših vrstah — med našimi sodrugi, ker vemo, da se ne zlaga z našimi nauki. To kvarji naše delo, ustavlja naš razvoj in odtegnejo naše člane proč od boja. Pa bo kdo dejal, da so to malenkosti. Toda kje so potem važne stvari, ki jih vršite vi? — Ali mislite, da vas te malenkosti ne potegnijo v tiste mlakuže, kjer se valja oštala bunzoazija, ki ni še nikdar slišala besedice o socializmu?

Stari grški modrijan Epiktet je dejal: "Skrbni moramo, da bomo dovršeni v malih rečeh". Kako pa naj bomo koristni sebi in svojim bratom, če se pečamo s takimi malenkostmi, ki nas ovirajo, da ne moremo čitati, misliti in delati za napredek in svobodo?

Socializem zahteva od nas svoj čas in svoje moči, da oboje izkoristimo njemu, ne pa da gubimo brez smisla in smotra. Isto tako pa moramo skrbeti za svoje zdravje, katero gine vsled pijače in prečute noči nagloma. Ljudje, ki takoj brezmiselno zapravljajo svoje zdravje, so največji sovražniki najprej samega sebe, potem pa tudi tistih, ki pridejo z njimi v dotik. Zlasti je škodljivo pisanjevanje. Da je velika bolezen sedanje družbe, menda ne dvomi nihče. Ta bolezen je mnogo škodila in še škoduje naši agitaciji med delavstvom. Vsled tega so naši sodrugi v Avstriji, Nemčiji, Belgiji in posebno v Finski začeli energičen boj proti pisanjevanju. Mnogokrat se je že čulo med sodrugi, da je cilj socialistizma bojeti se proti kapitalizmu in ne proti vsem mogočim drugim postranskim stvarem. Ampak tudi je ena tistih velikih zmot. Mi vemo, da je v resnicu materialna beda največji vzrok pisanjevanja, a v temu temu ne doobravamo pisanjevanje pri posamezniku. Praksa je pokazala najjasnejše, da so vse te male nestrnosti izginile, kar so postali delaveči članici socialistične stranke in se vznazili z njenimi nauki. Mi tudi trdimo, da je beda največ kriva neznanju delavskega razreda, toda to nas vendar ne opraviči, da bi se ne borili proti neznanju delavske mase.

Mi vedno radi naglašamo razmere, katere bi nas kolikor toličko opravičile do tega in vsega, toda ne pozabimo, da smo sami del teh razmer v jih pomagamo ustvarjati vsa dan. Nikakor se ne smemo vredi v naročje razmeram, da nas premagajo, ampak boriti se je treba tudi proti njim v taki meri, kakor proti sistemu, ki jih vzdržuje. Ako se sami ne zoperstavljamo razmeram, je naravno, da gospodujejo čez nas in nas vladajo. Prilagoditi nam se je razmeram le v toliko, kolikor nam služijo v našo korist.

Ni potreba, da bi bili v družbi kakor mašine. Ljudje so edini agenti in kovači svoje sreče, svoje osode. Tudi poenilee poseduje včeli ravnji moči in eneržijo, in je lahko agent v delovanju na predel družbe. Samo slabici, razočarani ljudje so najsi sužnji razmer kakor njeni gospodarji. Človek ni tu, da se pokorava razmeram, nego da jih obvladuje, da jih uklepava v sveje koristi, v korist celotnih.

Ustvarjati zavedne ljudi, razširjanje naših idej v širše ljudske mase, to je delo, ki provzroča velike korake za sprememitev sedanje družbe in delavskega razreda posebej. Mi nismo v stanju sprememiti njega državnih položajev v tem smislu, da bi naredili posamezniki v bogatine, za tem niti ne težimo, ampak menjamo njih stare nazore, zavest, njih duševno življenje.

Naša agitacija ustvarja danes med delavci umsko revolucijo ter jih na ta način pripravljamo za bodoči preverat sedanje družbe. Moč uma je tajna sila, katera čaka na primeren trenutek, da začne s svojim delovanjem na družbo in njene razmere. Toda v svoji celoti si ustvarjajo razmere ljudje sami. Posamezniku je mogče poleg njegove sposobnosti delati, da se družabne razmere izpremene, vendar samemu ni mogče menjati smer družabnega življenja.

To dela samo človeštvo. Vzle temu se pa ne da in ne sme podcenjevati moč posameznika, da bi se ga uničilo.

Moč delavskega razreda je odvisna od zavesti in duševnega razvita posameznih delavcev, kateri tvorijo razred. Moč socialistične stranke ne obstoji samo v množini članov, marveč v glavnem v njih solidarnosti, razredni zavednosti in umskemu razvoju. Solidarnost pa ni mogoča brez zavednosti, a zavest in umstveni razvoj so si v najoznajnejši zvezki.

Harmonija v naših vrstah.

Harmonija ali skladba je poglaviti temelj vsega lepega in popolnega. Petje napr. se nam doda, če je harmonično skladno. Slika nam je všeč, če so na njej vse barve, ki imajo izražati pomen slik. Lepota knjige se zreali v njeni vzniseni, resnični in moralni vsebin. Vzgoja otroka je dovršena, če je v soglasju pravil, ki dolčajo zdrav razvoj uma, volje in srca — sploh življenja otroka. Harmonija v tem smislu odgovarja disciplini, kakor jo danes pojumemo pri vseh naprednih, znanih v starih in kulturnih organizacijah, zlasti pri socialistični stranki. V naših vrstah mora vladati sloga, red, harmonija — disciplina. Cilj socialistizma danes — je boj, a uveljavljanje tega cilja je v neposredni bodočnosti. V mislih že danes živimo ono življenje, ki ima sedež priti . . .

To so naši ideali. In mi moramo že danes gledati, da uravnamo življenje v soglasju teh idealov. Naše privatno življenje se mora skladati z našimi misli in našimi težnjami. To je večkrat zelo težko, a vendar je treba delati v ti smeri. Če velja za krščanskega človeka načelo, da je vera brez dela piškava, zakaj bi to pravilo ne veljalo za socialist? — Kaj pa naj veljajo naši nauki o lepoti, ljubezni, o moralu in harmoniji družbe, če se sami nečemo po močnosti potruditi, da svoje življenje uravnamo v soglasju teh nauk? Slika življenja v bodoči družbi bi nam bila nejasna, če bi ne bilo že danes v naši družbi mnogo ljudi, ki nam kažejo s svojim zgledom, kako je potrebno, da delamo in živimo v soglasju naših vznisenih idej. Karl Marks sam je bil najjasnejši simbol socialističnega ideała v družabnem in privatnem življenju. Avgust Bebel je kot "apostol svobodne ljubezni" je živel 40 let s svojo soprogo v najlepši slogi in ljubezni, do njenе smrti.

Pa kdo bo od naših sodrugov dejal: "Vsek ne more biti tak kakšen je bil Marks in Bebel, človek ne more biti podoben angeljem". To se od nikogar niti ne zahteva. Saj Marks, Bebel in ostali socialistični pisatelji tudi niso bili nič druga nego navadni ljudje. Njih narava se ne razlikuje od naše. A po drugi strani angelj sploh ne more biti simbol kakšnega ideała, ker je angelj izmišljena laž. Idealizem mora imeti svoj opravičen in resničen obstanek v življenju.

Kakšno pravico napr. ima socialist govoriti o svobodi žene, ako sam ne živi ž njo v harmoniji in če zahteva, naj bo podložna in pokorna? — Socialist nima moralne pravice zahtevati pravice za otrok, če je sam bar abrovojim otrokom. Socialist nima pravice govoriti proti pisanjevanju, ako sam pije in si tako "bistri" politično obzorje. Vsek od nas je dolžan živeti kot živa prispolka ostalim ljudem, ki se niso v naših vrstah. Kako naj bi pa drugače dokazali, da naši nauki niso posledica napovednega tolmačenja in razumevanja življenja? — Naše življenje mora biti vsled tega po razmerah različno od življenja nesocialistov, treba je, da je bolje in dostojnejše.

V naših vrstah mora vladati prijateljstvo in prava solidarnost. Kajti v moralnem smislu so vši člani socialistične stranke jednaki. Vsi smo se združili v boj proti tlačiteljem in ljudskim izkorisčevalcem, vsi imamo en ideal, eni in isti interes na tirajo naprej. V pravicev in dolžnostih ni tu nobenih večjih ali manjših. Vsek je dolžan delati za stvar poleg svojih zmožnosti, in vsakega delo zasluži priznanje.

Posebne obzire moramo imeti z našimi mlajšimi sodrugi, ki še niso dobro poučeni o zadavi. Njih napake jim je treba pokazati mirnim potom in neopravičeno trditve je treba izpodbijati s stvarnimi in dostopjnimi razpravami. Med našimi intelligentnejšimi sodrugi se razvije večkrat nekakšna preizkušnjivost napram manj naobraženim sodrugom. To je velika napaka za nas samih in za našo stvar sploh. Nam mora biti vsek človek, ki želi delati za osvobajenje svojih bratov enako vreden. Vsaka netočnost v tem oziru potrebuje naše najstrožje pažnje, da se stvari pravočasno obrnejo na pravil tir — solidarnosti in iskrenosti.

Osobito ni v socialistični stranki prostora za spletakarenje in za hrbtno napadanje posameznih sodrugov, ki se morda poslužujejo privatnega dopisovanja, kakor se je — žal — svoječasno dogajalo in blatio posameznike, mesto, da bi se jih obtložilo potom porote ali napadlo javno v naših listih. — Vendar je treba z veseljem kontatirati, da se je zadnji čas opustilo, kar znači, da so sodrugi po naselbini na take reči ne ozirajo.

Pridobitev novih naročnikov na naš časopisje, prirejevanje shodov in prodaja brošur zadnji čas jasno priča, da se naši sodrugi nimajo časa baviti z malenkostnimi rečmi in da je njih glavno delo za stvar samo.

V resnicu, tista sila, ki veže bučele, mravljive in druge živali, ki se združujejo v namen, da si olajšajo boj za svoj obstanek, veže tudi delavce. Velik cilj je pred nam: Osvobajenje delavskega razreda, svoboda človeštva!

Agenti napredka smo, nosilec nove misli in ideje. Enake misli in zavest vzbujamo o jednakosti vseh ljudi na zemlji.

Bodimo poslušni zapovedim naših idealov, pokorimo se zakonom proti izkorisčevanju in krivice.

Ziveli cilji mednarodnega socialism!

ENAKOST.

Lev N. Tolstoj.

Podlaga človeškemu življenju je božji duh, eden in isti v vseh ljudeh. Zato morajo biti vši ljudi enaki.

I. Nerenesčnost neenakosti.

V starem veku so verjeli, da se rede različni ljudje, temne in jasne krvi, Jafetiti in Hamiti, ki so deloma gospodje, deloma hlapeci. Verjeli so v to razdelitev, ker so bili mnenja, da prihaja od Boga. To sirovino in škodljivo praznovanje obstoja, čeprav v drugi obliki, do današnjega dne.

Treba je opazovati le življenje krščanskih ljudstev, ki obstoje deloma iz ljudi, ki prežive vse svoje življenje v poneumnjevalnem, morilnem, za ne same ne potrbnem delu, deloma iz takih, ki so prenasičeni lenovne in vseh možnih užitkov, in strmeli bomo nad strašno stopnjo neenakosti, do katere so dospeli ljudje, ki se smatrajo za kristjane, in posebno ne da lažnjivostjo oznanjevanja enakosti ob življenjskih pogojih.

Ena najstarejših, najglobljih ver je bila vera Judov. Razlog, zakaj ni postala svetovna vera in ni donašala sadu, ki bi ga lahko bila, je bil ta, da je razglasila ljudi, da neenake in jih razdelila v kaste. Ljudje, ki se smatrajo za neenake nemorejo imeti nobene pravice vere.

Utegnili bi razmeti, če bi se ljudje smatrali za neenake, kjer je eden močnejši, večji ali razumejši, pogumnejši, modrejši in boljši od drugih. Navadno pa ljudi ne dele iz teh razlogov v razredne in smatrajo ene za višje, druge za nižje. Za neenake jih smatrajo, kr se imenuje eden grof drugi kmet, ker ima eden imenit noben obleko, drugi čeplje iz ličja.

V našem času že razumevamo, da je neenakost ljudi praznovanje, in to praznovanje v duši obsojajo. Ljudje pa, katerim je kritično, se ne morejo ločiti od njega, tisti pa, ki nimajo nobene zobjektiva, ne vedo, kako bi ga odpravila.

Če bi ne bilo praznovanja neenakosti bi ljudje nikčar ne bili zatrepljeni vseh teh sramotnih dejanj, ki so jih bili zagrešili in jih

še neprenehoma zagrešujejo le zategadel, ker ne smatrajo vseh ljudi za enake.

II.

Vsi ljudje so bratje. Bedasto, če se smatra človek za boljšega od človeka; še bedastejše, če se smatra celo ljudstvo za boljšo od drugih ljudstev. Pri tem žive vse ljudstva, vsaj večina tistih, ki jim pripadajo, v tem stršnem bedistem, pogubnem praznovanju.

Zidi, Grki, Rimljani so imeli navadno, da z moritvijo niso branili le neodvisnosti lastnega ljudstva, ampak da so z moritvijo podljarmili tudi druga ljudstva, ker so smatrali lastno ljudstvo za izvoljeno od Boga, vse druge pa z Filistejev in barbare. Še v srednjem veku, še krajše, na koncu prejšnjega stoletja so mogli kaj takega verjeti. Mi ne verjamemo več.

Kdor razume zmisel in pomen življenja, ne more drugače kakor čutiti svojo enakost in bratstvo z vsemi pripadniki nele svojega, ampak vseh ljudstev.

Predele si Avstrijec, Srb, Tur, Kitajec, si človek, to se pravi, razumno, ljubeče bitje, katerega naloga je v tem, da izpolni svoje doliločno v teku kratke dobe, ki jo ima živeti na svetu. To določilo pa je popolnoma jasno:

ljubiti vse ljudi.

Otok sreča druge otroke kateregakoli staru, vere in ljudstva vedno z enakim dobrohotnim veselim smehljajem. Predele pa se snidejo odrasli, ki bi pač morali biti razumejši od otrok, z drugimi, ki prenisičajo, katerega staru, vere, ljudstva, so dotinki, in uravnajo po tem svoje občevanje z njimi.

Ni zastonji dejal Kristus: Bodite kakov otroci. Kristus je dejal ljudem, da je razlika med lastnim in tujimi ljudstvi goljufija in je greh. Kristjan, ki je to razume, ne sme gojiti zlohotnosti proti tujim ljudstvom in ne sme opravičevati nasilnosti proti njim s tem, da so ta ljudstva slabša od njegovega. Kristjan mora vedeti, da je odločitev od tujih ljudstev greh in skušnjava k zlobnemu; zategadelj ne more kakor preje zavedeni udati se tej skušnji.

Kristjan mora vedeti, da nje nova blaginja ni odvisna le od blaginje lastnega ljudstva, ampak od blaginje vseh ljudstev; on ve, da meje delž in zakon o njegovih pripadnosti k temu ali onemu ljudstvu prav nič ne more omejiti njegove enote z vsemi ljudmi na svetu; ve, da so si vse ljudje povsod bratje in zategadelj ne more kakor preje zavedeni udati se tej skušnji.

III.

Vsi ljudje so enaki.

Enakost je priznanje, da imajo vši ljudje enako pravico do življenja in do dobrin sveta; da niso eni boljši ali slabši od drugih, ampak da so vši enaki. Pri tem pa življanje, kar je to, da je vse enako pravico do življenja in do dobrin celotne ljudstva; da niso eni slabši ali slabši od drugih, ampak da so vši enaki. Učete se od otrok! Otrok spoštuje najmogočnejšega moža v deželi natančno tako, kakor najpreprostnejšega. Delajte kakov ti. Občujte z vsemi ljudmi ljubezni polno in prijateljstvo, z vsemi enako.

Kristus je razdelil ljudem, kar so že vedno vedeli: da so vši ljudje enaki, ker živi v njih eden in isti duh. Človeštvo pa se je že od starih časov tako cepilo v dostojanstvenike, bogatine, delavce in berače, da živimo klub zavesti enakosti tako, kakor da bi nič ne vedeli o tem, v pravijo, da ne morejo biti vši enaki. Učete se od otrok! Otrok spoštuje najmogočnejšega moža v deželi natančno tako, kakor najpreprostnejšega. Delajte kakov ti. Občujte z vsemi ljudmi ljubezni polno in prijateljstvo, z vsemi enako.

V tem je razlog vsega zla.

Nam je dana neprimerna sreča življenja z vsemi veselji. Toda mi pravimo: "Ta veselja nam ne zadostujejo." Priskrbe nam največje veselje: Občevanje z ljudmi na vsem svetu. Mi pa pravimo: "Jaz hočem svojo lastno srečo, srečo svoje družine, svojega ljudstva."

Kristus je razdelil ljudem, kar so že vedno vedeli: da so vši ljudje enaki, ker živi v njih eden in isti duh. Človeštvo pa se je že od starih časov tako cepilo v dostojanstvenike, bogatine, delavce in berače, da živimo klub zavesti enakosti tako, kakor da bi nič ne vedeli o tem, v pravijo, da ne morejo biti vši enaki. Učete se od otrok! Otrok spoštuje najmogočnejšega moža v deželi natančno tako, kakor najpreprostnejšega. Delajte kakov ti. Občujte z vsemi ljudmi ljubezni polno in prijateljstvo, z vsemi enako.

V tem je razlog vsega zla.

Nam je dana neprimerna sreča življenja z vsemi veselji. Toda mi pravimo: "Ta veselja nam ne zadostujejo." Priskrbe nam najve

Avstr. Slovensko

Ustanovljeno 16. januarja
1903.

Bol. Pod. Društvo

Inkorporirano 26. februarja
1903 v državi Kansas.

Sedež: Frontenac, Kans.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: MARTIN OBERŽAN, Box 72, Mineral, Kans.
 Podpreds.: FRANK AUGUSTIN, Box 360, W. Mineral, Kans.
 Tajnik: JOHN ČERNE, Box 4, Breezy Hill, Mulberry, Kans.
 Blagajnik: FRANK STARČIĆ, Box 245., Mulberry, Kans.
 Zapisnikar: LOUIS BREZNICKAR, L. Box 38, Frontenac, Kans.

NADZORNIKI:

PONGRAC JURŠE, Box 357; W. Mineral, Kans.
 ANTON KOTZMAN, Frontenac, Kans.
 MARTIN KOCMAN, Box 482, Frontenac, Kans.

POROTNI ODBOR:

JOSIP SVATO, Woodward, Iowa.
 JAKOB MLAKAR, Box 320, W. Mineral, Kans.

JOHN ERŽEN, Jenny Lind, Ark., Box 47.

Sprejemna pristojbina od 16. do 40. leta znaša samo eden Dolar. Vsi dopisi se naj blagovolijo pošiljati, gl. tajniku.
 Vse denarne pošiljatve pa gl. blagajniku.

SPREMENBE PRI KRAJEV.
NIH DRUŠTVIH A. S. B. P.

D. V MESECU MAJU

1913.

Novo pristopli člani:

K društvu štev. 3 John Novak in Silvester Šraj.

K dr. štev. 4. Edv. Ravnikar.

K dr. štev. 11. Anton Kral.

K dr. štev. 12 Josef Mestek in August Topličar.

K dr. štev. 18 Peter Schumler, Louis Rabolj in Stev. Benedičić.

K dr. štev. 19 Ignac Koskha, Jos. Cestnik in Gust. Zavološek.

K dr. štev. 20 Frank Lenarčič in Math. Koščak.

Prestopli člani in članice:

O društva štev. 1 k dr. štev. 16 Frank Drečnik.

Od dr. štev. 10 k dr. štev. 21 Luka Podbregar.

Od dr. štev. 11 k dr. štev. 16 Tom. in Terezija Škerbinik, Martin in Mary Knez, Alex Hans in Georg Cvelbar.

Od dr. štev. 12 k dr. štev. 8 Matija Zupan.

Od dr. štev. 13 k dr. štev. 22 John Lukač in John Bedenko.

Suspendirani člani in članice:

Pri društvu štev. 1. A. Aldrigeti, S. Babruder, Val. Golob, J. Kromsteiner, Joe Opara in Joe Schusnik.

Pri dr. štev. 2: John Bertonec.

Pri dr. štev. 4: Martin Lakner.

Pri dr. štev. 7: Jos. Peterko, Fr. in T. Jenko, Fr. in Ant. Lamer.

Pri dr. štev. 11: Peter Partel in Angelo Dell Antonio.

Pri dr. štev. 15: John Mohorič.

Pri dr. štev. 17: Jos. Strmole.

Pri dr. štev. 18: Fr. Kotnik in Fr. Lampe.

Pri dr. štev. 22: Karl Baš, John Morsi in M. Babič.

Izboceni člani in članice:

Od društva štev. 1: And. in Kun. Asehbacher, Geo in Mary Aschbacher, Juli in Mary Melhiori, Josef in Ursula Cvetkovič.

Od dr. štev. 2: John Gensser.

Od dr. štev. 4: Andrej Cuder.

Od dr. štev. 16: Josef in Mary Govekar.

Od dr. štev. 17: Martin Gabrij.

Od dr. štev. 19: Ant. Schumak in Joe Cverie.

Od dr. štev. 22: Jos. Piller in Ferdinand Markovšek.

Umrl člani:

Pri društvu štev. 20. Ely, Minn. John Arko cert. štev. 1768. Umrl 21. maja 1913.

S bratskim pozdravom,

John Černe, gl. tajnik.

TRIJE CESARJI.

Berlin, 24. maja.

Svatbe v vladarskih hišah so vse kaj drugega, kakor poroke v družinah navadnih podanikov. In vendar se zdi človeku, če nekoliko primerja nagibe in namene, da bi se našlo tudi v teh rečeh marsikaj podobnega. Romantika sodobnega zakona se je ohranila le še pri lirskej pesniški, ki imajo staro pravico, da se lažejo, kar je baje njih naloga slikati lepoto življenja. Že romanopisci so se odvalili sklepiti zakone na podlagi ljubezni, ker se boje, da bi se osmešili pred ljudmi, ki poznavajo dejstva. V drama so zakoni navadno in nasprotijem razmerju do ljubezni. V življenu pa je v naši prelepi kapitalistični dobi večalimanji vse kupčija; tudi z ljubezni se lahko uganja trgovina, tudi zakoni se sklepačajo bolj na zemlji kakor v nebesih, bolj z ozirom na nevestino.

Pripeljal se je kralj Velike Britanije in cesar Indije Jurij s svojo soprogo od zapada; počastil jih je car vseh Rusov od vzhoda.

In Berlin, k i hrepeni z vso dušo

Avstr. Slovensko

Ustanovljeno 16. januarja
1903.

1903 v državi Kansas.

Incorporirano 26. februarja
19

po naslovu svetovnega mesta, je bil tako internacionalen, da je kaj. Da je mesto polno nemških dostojanstvenikov od vseh vetrov, se razume samo po sebi. Pripeljal pa je saba nekaj spremstva Angleške posebno pa je Rus povzdignil načrtni promet. Davno, preden je pridral posebni dvorni vlak, s katerim se je pripeljalo peterburško veličanstvo, so se jeli zbirati njegovi najdoljnješji državljanji v naši rezidenci. In čim bolj se je bližal dan prihoda, tembolj je postajal Berlin. Če si srečal človeka v mestu, ki ga ne poznajo, se bo uginanje najbolj približalo resnici, ako pravi, da je ruski tajni policist.

Razmerje med Nemčijo in Anglijo se je nemara zboljšalo, ker nas poseča britanski kralj. Razmerje med nami in Rusijo pa je moralno postati prisršno kakor med ženinom in nevesto, če se sme soditi po slavnostnem sprejemu, ki smo ga priredili gospodu Nikoliju Romanu. Ob meji ga je sprejelo naše vojaštvo, vso pot od prve pruske štacije do Berlina ga je pozdravljalo vojaštvo. Berlinske ulice so vse posejane z vojaštvom.

Policjski prezident Jagow strmi. Davno je bil prepričan, da ni na svetu tako "schneidig" politista kakor on; zdaj, ko je vladala v Berlinu ruska policija, se mu je kar vrtejo. Vsak Rus, ki je bil količaj sumljiv, je bil izgnan, brez nadzorstva pa ni hodil te dni živ po Berlinu.

Ko so v Strassburgu alarmirali garnizono za cesarja Viljema, se je izkazalo, da je bila kopnenika. Zdaj so mobilizirali za ruskega cezarja; in to je bilo resno. "Bože, cezar hrani" — V Nemčiji ga "hrani" prusko vojaštvo pred... preveliko ljubezno njegovih državljanov.

Trije cesarji so bili v Berlinu. Srečen je bil trenutek, ko so se pripeljali vzvišeni gostje. Srečnejši bo tisti, ko se odpeljejo, zlasti ko se odpelje veličanstvo Nikola in za njim njegovi gentlemeni.

Razno.

Iz pivovarniške stroke. — Ne da se veš utajiti, da z vsakim dnem narašča interes pivovarniških delavev vseh dežel po zdržitvi in po učvrstitvi svoje internacionalne organizacije. Iz poročila mednarodnemu tajništu priklopljenih deželnih zvez posnemamo razveseljive podatke. Ameriška zveza je imela po zadnjem poročilu 61.993 moških in 781 ženskih članov, skupaj torej 62.774 članov. Prikast znaša 6238 članov. Zveza je sprejela 224.703 dolarjev. Premoženje amerikanske zveze znaša 699.390 dolarjev. Po poročilu blagajnika sodr. Hueberjeru se je premoženje glavne blagajne v zadnjem polletju pomožilo za 73.709 dolarjev. Zveza je imela med drugim sledče izdatke: stavke in izpori 19.428 dolarjev; mezdna gibanja brez stavki 17.249 dolarjev; podpore drugim zvezam 1552 dolarjev; agitacija 20.257 dolarjev; list 12.765 dolarjev. Plačanih nastavljenec ima zveza v glavnem oskrbniku 12, okrajnih uradnikov 13, lokalnih pa 73. Zraven tega pa je še 448 neplačanih funkcionarjev. V nemškem in angleškem jeziku izhajači list se tiska v 54.000 izvodih.

— Stavki je bilo v poročilnem letu 38, od teh je končalo 31 s polnim, 4 z delnim, 3 brez uspeha. Mezdni gibanji brez stavki je bilo 231, ki so se končale vse z uspehom. Število sklenjenih pogodb znaša 269. Najkrajši pogodbeno določeni delovni čas znaša 8, najdaljši 12 ur. Za večino sklenjenih pogodb pride v poštov osemurni delovnik. Najnižja povprečna mezdna znaša 11 dolarjev 70 centov, najvišja pa 28 dolarjev 20 centov na teden. Sodruž Ad. Auebner je svoje poročilo izpopolnil tudi z zelo zanimivimi podatki, takam nam poroča, da bo imela amerikanska zveza letos v 105 mestih mezdna gibanja. V štirih večjih mestih, kakor: Indianapolis, Buffalo, Boston in Cincinnati so gibanja že končana, in sicer z uspehom. Dosegli približek na plači znaša do 2 dollarja na teden. Delovni čas pa se je v Buffalu znižal za 1 uru na dan, in sicer od 9 na 8 ur. Najhujša borba v St. Louis, kjer pride v poštov 4500 delavev. Razlika med zahtevami od strani podjetnikov je tako velika, da je

boj neizogiven. V raznih drugih mestih pa je tudi pričakovati mirno rešitev. Protialkoholno gibanje je postalno pivovarniškim dejavcem nevarno. V letu 1914 bodo na podlagi postavnega sklepa v dveh mestih zaprli vse pivovarne. V tem letu stopi v veljavno tudi zakon, ki prepoveduje vsak uvoz pivav v one države, kjer je uveljavljena protialkoholna postava. Po tej postavi se ne bodo zaprle le vse pivnice, temveč ne bodo smeli tudi privatniki za svojo lastno potrebo nabavljati alkoholnih piščak. Vsled te postave bodo zlasti eksportne pivovarne veliko trpele. Amerikansko zvezo pivovarniških delavev čakajo težki dnevi, a prav to bo uplivalo da se še tesneje združijo vsi pivovarniški delave.

Nemčija. — Organizacija krojaških pomočnikov je imela ob koncu leta 1912 286 podružnic s 50.004 člani v 684 krajinah. — V Berlinu je bilo ob koncu leta 1912 v razrednih strokovnih organizacijah mnogo nad 300.000 članov; med temi je kovinarska zveza s 100.000 člani. Vse druge strokovne organizacije — tako liberalne in krščanske — so v Berlinu brez vsakega pomena. Liberalne, takozvane Hirsch-Dunkerjeve organizacije, so imela le 10.103 članov, krščanske celo le 5048 članov. — Kako da upliva carinska politika na živilske razmere delavstva, se vidi iz tega, da so v Berlinu in v predmestju Neukölln zaklali 1. 1911 11.118 konj za konsum, lansketo leta pa že 14.008 konj. Delavstvo si ne more kupovati drugega mesa, ker ga je uvozna carina združila do skrajnosti, pa leta za leto bolj sega po konjskem mesu. Ena največih nemških strokovnih organizacij je zveza lesnih delavev, v kateri je bilo obzadetka letosnjega leta 196.810 članov, med temi 7193 delavci in 1116 mladostnih delavev. Pretečeno leto je pomnožila zveza število svojih članov za 14.060. Za podpore je izplačala zveza lansko leto 3.676.000 mark (4.411.200 K). Zvezno premoženje pa je znašalo 7.221.570 mark (8.665.584 K). Zvezna je vodila 969 mezdnih gibanj, pri katerih je bilo udeleženih 51.449 oseb. Za 31.382 oseb je dosegla zveza skrajšanje delovnega časa za povprečno dve uri na teden, za 37.782 oseb po povisanje mezd za 2.04 mark (2 K 45 v.). — Bavarski železničarji, ki so združeni v krščanskih organizacijah, so sklenili "z ozirom na zadnji odlok državne vlade", ki prepoveduje železniškim uslužbencem stavkovno pravico, "da zveza krščanskih železničarjev nikakor ne zahteva za svoje člane pravico, da bi prenehali z delom." Lepi brate!

Rusija. — Ruske delavee, ki se priznavajo k socialni demokraciji, preganja vlada neusmiljeno. Da pa delave vkljub temu ne zavrstajo svojih organizacij, so zopet pokazali ruski mornarji na trgovskih ladjah, ki so pred kratkim začeli izdajati svoje strokovno glasilo, in sicer ga tiskajo v tuji. Vlada je bila seveda takoj na nogah in biriči so izvršili zelo veliko arretacij. Samo v odeskih ječah je 70 organiziranih mornarjev. — Glasilo ruske socialne demokracije "Luč" je pricelo izhajati v povečani obliki. Glasilo ruskih sodrugi pa moč retreti toliko šikan od ruske vlade da mora vsakdo občudovati vztajnost in požrtvovalnost russkih delavev, ki v teh nezveznih razmerah vzdržujejo list. — Peterburški kovinarji so dobili sedaj po dolgoletnem boju uradno dovoljenje za ustavitev svoje strokovne organizacije. — Po vsej Rusiji so te dni volitve v bolniških blagajnah. Prvi so volili delavev in Petersburgu iz tovarne za izdelovanje sveč. Organizirani delavev so izvolili v načelništvo štiri sodruge in eno sodružico. — Ruska strokovna organizacija krojaških pomočnikov se pripravlja na kongres, h kateremu bodo prišli zastopniki krojaških pomočnikov iz vse Rusije. Kongres bo v Petersburgu.

Lukus duhovnikov. — Sedanjim službenikom krščanstva se ne godi več tako slabo, kako pa se je godilo ustanovitelj krščanstva, ki je bil tako rezen — kakor pripoveduje sveto pismo — da dostikrat ne vedel, kam da bo položil na večer trudno glavo. Prav značilno za razsipnost duhovnikov je, kar pripoveduje klerikalni list "Amberger Volkszeitung": "Mestni župni cerkvi v Tirschenreuthu je bila podarje-

na iz zatega brokata napravljena mašniška obleka. Veljala je 2165 mark (2588 K)." Pomisli je pa treba to, da je mestec majhno in da ima zgolj prav uživo prebivalstvo. Največji del tamnošnjega delavstva živi v največji bedi. Gospod župnik se pa ne sramuje opravljati svojo poživo službo v obleki ki je veljala 2588 K, torej mnogo več kakor zaslužita dve delavski družini v mestecu vse leto.

Človek in osel. — Nekoč je živel siromašen človek. Dolgo časa je bil brez dela in jela, zato je odšel k bogatinu in mu ponudil svoje delo. Temu bogatinu je dejal delavec — gospodar. Ta bogataš je imel osla. Delavec in osel sta odslej delala skupaj. Čez nekaj dni je osel zbolel. Gospodar je takoj poklical živinodravnika, da se pobriga za osla. Gospodar je vso noč čul, da je storil oslu vse, kar je ukazal živinodravnik. Osel je kmalu ozdravel in bil zopet sposoben za delo. — Lastnik osla ni ukrenil vse to zaradi tega, ker mu je smilila bolna žival temveč je izdal denar za ozdravljene osla zato, ker je bila žival njegova lastnina. Ne dolgo po tem je obolel siromašni delavec in je postal nesposoben za delo. No, sedaj gospodar ni poklical zdravnika, kaj še, da bi sam kaj učinil za bolnega delaveca. Prav nič se ni zmenil za bolnega delaveca, temveč je na njegovo mesto poklical drugega delaveca. Za ubogega človeka se ni nihče pobrigal in je čez nekaj dni umrl. Prišli so ljudje in so ga pokopali, ne zato, ker je bil človek temveč zato, ker je postal sedaj nekoristen in je od tripla pretila nevarnost zdravju drugih. — Gospodar se je brigal za bolnega osla, ker bi moral drugač kupiti drugega in bi bil moral izdati več denarja, kakor pa je bil izdal za ozdravljenje. Delavec smrt ga ni veljala nič, ker je takoj lehkajo najel drugega delaveca. Brezposelnih delavev je vedno na izbiro. V današnjem gospodarski družbi se godi gospodarjevemu oslu dostikrat mnogo bolj nego gospodarjevemu delavevu.

Škandal v kranjskem deželnem dvoru. Dr. Šuštersič, ki mu na vsem Kranjskem ni nič drugega všeč, kot težka in mastna glavarska plača, razkošno, za šestdeset tisoč kron davčnega denarja adaptirano deželno stanovanje in zvezni glavarski naslov, se ne gade, da bi branil svojo politično reputacijo pred napadi gospodinje Theimerjeve. In tudi klerikalni voditelji, ki se na tistem od srečevih železničarjev, ki so združeni v krščanskih organizacijah, so sklenili "z ozirom na zadnji odlok državne vlade", ki prepoveduje železniškim uslužbencem stavkovno pravico, "da zveza krščanskih železničarjev nikakor ne zahteva za svoje člane pravico, da bi prenehali z delom." Lepi brate!

Rusija. — Ruske delavee, ki se priznavajo k socialni demokraciji, preganja vlada neusmiljeno. Da pa delave vkljub temu ne zavrstajo svojih organizacij, so zopet pokazali ruski mornarji na trgovskih ladjah, ki so pred kratkim začeli izdajati svoje strokovno glasilo, in sicer ga tiskajo v tuji. Vlada je bila seveda takoj na nogah in biriči so izvršili zelo veliko arretacij. Samo v odeskih ječah je 70 organiziranih mornarjev. — Glasilo ruske socialne demokracije "Luč" je pricelo izhajati v povečani obliki. Glasilo ruskih sodrugi pa moč retreti toliko šikan od ruske vlade da mora vsakdo občudovati vztajnost in požrtvovalnost russkih delavev, ki v teh nezveznih razmerah vzdržujejo list. — Peterburški kovinarji so dobili sedaj po dolgoletnem boju uradno dovoljenje za ustavitev svoje strokovne organizacije. — Po vsej Rusiji so te dni volitve v bolniških blagajnah. Prvi so volili delavev in Petersburgu iz tovarne za izdelovanje sveč. Organizirani delavev so izvolili v načelništvo štiri sodruge in eno sodružico. — Ruska strokovna organizacija krojaških pomočnikov se pripravlja na kongres, h kateremu bodo prišli zastopniki krojaških pomočnikov iz vse Rusije. Kongres bo v Petersburgu.

Lukus duhovnikov. — Sedanjim službenikom krščanstva se ne godi več tako slabo, kako pa se je godilo ustanovitelj krščanstva, ki je bil tako rezen — kakor pripoveduje sveto pismo — da dostikrat ne vedel, kam da bo položil na večer trudno glavo. Prav značilno za razsipnost duhovnikov je, kar pripoveduje klerikalni list "Amberger Volkszeitung": "Mestni župni cerkvi v Tirschenreuthu je bila podarje-

na iz zatega brokata napravljena mašniška obleka. Veljala je 2165 mark (2588 K)." Pomisli je pa treba to, da je mestec majhno in da ima zgolj prav uživo prebivalstvo. Največji del tamnošnjega delavstva živi v največji bedi. Gospod župnik se pa ne sramuje opravljati svojo poživo službo v obleki ki je veljala 2588 K, torej mnogo več kakor zaslužita dve delavski družini v mestecu vse leto.

ZASTOPNIKI PROLETARCA.

Aurora, Ill.: John Blaschitz, R. F. D. 4, box 63 A.
Aurora, Minn.: John P. Novljan, b. 78.
Barberton, Ohio: Frank Levstek, 817 Wooster Ave., in John Balant, 311 So. 4th ave.
Bear Creek, Mont.: Frank Daniček.
Black Diamond Wash.: Martin Podpečan.
Braddock, Pa.: Mike Bambich.
Breerton, Ill.: Frank Aleš.
Broughton, Pa.: Jakob Dolens, box 181.
Butte, Mont.: Louis Sporar.
Buxton, Iowa: John Kračev.
Canonsburg in Meadow Lands, Pa.: John Koklich, box 276, Canonsburg, Pa.
Carona, Kans.: Blaž Mezor.
Carrollton, Ohio: Anton Widmar.
Chicago, Ill.: Mike Kulovec in Frank Weigel, 460 N. Halsted St.
Chisholm, Minn.: Math Bihter, Anton Mahne.
Claridge, Pa.: Jacob Okorn & John Mlak, box 68.
Cleveland, O.: Anton Pozarelli, 2554 E. 82nd St.; Anton Gradišer, 1158 E. E. 61st St.; Rose Kolar, 7613 St. Clair Ave.; Jos. Marinčič, 3336 E. 80th St.; Math Petrovič, 5912 Prosser Av.
Clinton, Ind.: Viktor Župančič, box 17, R. R.
Collinwood, O.: Dominik Blümel.
Columbus, Kans.: Martin Jurečko, R. R. 3, box 60.
Conemaugh, Pa.: Andrej Vidrich, box 523; Frank Pavlovič.
Coulters & Robins, Pa.: Jernej Rupnik.
Darragh, Pa.: John Mateklo.
De Pue, Ill.: M. Omerza.
Detroit, Mich.: F. C. Oglar.
Dodgeville, Mich.: Valentin Krall, Box 49.
Dunkirk, Pittsburg, Kans.: Anton Tomášich.
Dunlap, Pa.: Frank Kaučič.
East Palestine, O.: Frank Bogataj.
Ely, Minn.: John Teran, J. Skerjanec.
Eveleth, Minn.: Frank Zaje, Jacob Ambrožič.
Export in Pennsylvania: John Prostor.
Fife Henry, Pa.: Frank Indof.
Forest City, Pa.: Anton Drasler.
Franklin & Girard, Kans.: Fr. Wegel.
Frontenac, Kans.: Anton Katzman, John Bedene.
Gilbert and McKinley, Minn.: Anton Sterle.
Girard, O.: Anton Strah, box 372.
Girard, Ohio: Frank Ban.
Glencoe, O.: Nace Ziemerberger.
Greensburg, Pa.: Frank Matko, Keystone Hotel.
Hermine, Pa.: Jos. Bric.
Hibbing, Minn.: Frank Hitti in Henry Delle.
Huntington, Ark.: Karel Petrich.
Indianapolis, Ind.: J. Markich.
Irwin in Wendel, Pa.: Louis Bric.
Jenny Lind, Ark.: Frank Gorenc.
Johnstown, Pa.: Math Gabrenja, Jacob Keayan, 409 Ohio St.
Kenosha, Wis.: Frank Zerovec.
La Salle, Ill.: John Rogelj, 1216-3d St. Martin Novlan, Veneč Obid.
Little Falls, N. Y.: M. Penich, 50 Johns Street.
Livingston, Ill.: Fr. Krek.
Lloydell, Pa. in okolica: Anton Stražar.
Manor, Pa.: Frank Strainer.
McMechen, W. Va.: John Merzel.
McDonald, Pa.: Anton Skafar.
Milwaukee, Wis.: Val. Razbornik, 414 Virginia St.; Ig. Kušjan, 229-1st Av.; John Kraine, 317 Florida St.
Morgan, Pa.: John Kvartich.
Muddy, Ill.: Louis Furlan.
Mulberry, Kans.: Anton Sular, John Lekšić, Martin Smolčík.
Muray, Utah: Vencel Bronisel, Box 1.
Oregon City, Ore.: John Kurnik.
Orient, Pa.: Louis Veršnik.
Panama, Ill.: Jos. Ferjančič.
Piney Fork, Ohio: Louis Glaser.
Pittsburg, Pa. in okolico: Anton Zidanšek, Blaž Novak, 6568 Roman ave.
Pittsburg, Kans.: Jacob Selak.
Pueblo, Colo.: Chas. Pogorelec in Louis Košec, Jos. Hoťev.
Pullman, Ill.: John Levstek, 11262 Stephenson Ave.
Reading, Pa.: John Pezderec, 343 River Street.
Red Lodge, Mont.: Louis Yeller, box 47 Call.
Reliance, Wyo.: Jernej Verčič, box 152.
Rock Springs, Wyo.: F. S. Tavcher, 440 7th St.
Roslyn, Wash.: John Zobec, box 19.
Roundup, Mont.: Martin Mežnarščič.
Sharon, Pa.: Jos. Paulenich, R. F. D. 57, Box 44.
Smithon in Westmoreland Co., Pa.: Joseph Radisek, Central Hotel.
South Fork in St. Micheal, Pa.: Jakob Rupert.
Springfield, Ill.: Frank Bregar.
Staunton, Ill.: Anton Ausec in Jos. Moštar.
Steelton, Pa.: F. N. Ribarich, 110 N. Front St.
Stone City, Mineral ter W. Mineral, Kans.: John Goršek.
St. Louis, Mo.: Val. Sever.
Struthers, O.: Math Urbas.
Sublett, Wyo.: John Ostrožnik, box 117.
Superior, Wyo.: Luka Glosser, box 341.
Sweetwater, Wyo.: Pavel Hribar.
Vandalia, Nev.: W. S. Stefanac.
Vandalia in Forest City, Pa.: Anton Drasler, box 9; Frank Rataic, box 106.
Waukegan & North Chicago: J. Zakovsek, 427 Belvedere St.
Wick Haven, Pa.: Luko Kralj.
Wilcock, Pa.: Fr. Sedej.
Winterquarters, Scofield in Bear Creek, Utah: Peter Zmerzikar, Box 35.
Witt, Ill.: D. Sanukar.
Youngstown, O.: John Petrič, Thom. Petrich.
Yukon, Pa.: Katarina Klarič, Ant. Lavrič.

Sedruge v tistih naseljih kjer se nimajo stalnih zastopnikov, prosimo, da se zglašajo za zastopništvo. Prijavite naj se kar potom dopisnice na upravnico "Proletarca", na kar jim posljemo vse potrebno.

Upravnštvo.

POTOVANJE V STARO DOMOVINO POTOM

Kasparjeve Državne Banka

je najceneje in načolj sigurna.
Naša parobrodna poslovica je največja
na Zapadu in ima vse najboljše oceanske
čete (linije). Sifkarte prodajamo po
kompanijskih cenah.

POŠILJAMO DENAR V VSE DELE SVETA. CENEJE KOT POŠTA.

Kaspar Državna Banka kupuje in prodaja in zamenjuje denar vseh držav sveta. — Pri Kasparjevi Državni Banki se izplača za K5 \$1. brez odbitka.

Največja Slovanska Banka v Ameriki. — Daje 3% obresti. — Slovenci postreženi v slovenskem jeziku. — Banka ima \$5,818,821.65 premoženja.

KASPAR DRŽAVNA BANKA, 1900 Blue Island Ave., CHICAGO ILLINOIS

CLEVELANDČANI POZOR!

Belaj & Močnik

6205 ST. CLAIR AVE., CLEVELAND, OHIO.

KROJAČA IN TRGOVCA, priporočava svojo moderne trgovino z vsako-vrstno moško opravo.

Izdelujeva obleke po najnovejši modi.

Ameriška Državna Banka

1825-1827 Blue Island Avenue

vogal Loomis ulice
Chicago.

VLOŽENA GLAVNICA \$1,900,000.00

J. F. ŠTEPINA
BLAGAJNIK

Naše podjetje je pod nadzorstvom "Clearing House" likvidnih bank, torje je denar popolnoma sigurno naložen. Ta banka prevzema tudi utege poštne hranilnice Zdr. držav. Zvršuje tudi denarni promet S. N. P. J.

Uradne ure od 8:30 dopoldne do 5:30 popoldne; v soboto je banka odprta do 9 ure zvečer; v nedeljo od 9 ure dopoldne do 12 ure dopoldne. Denar vložen v našo banko nosi tri procenta. Bodite uverjeni, da je pri našem naložen varno in dobitičano.

Največja slovanska tiskarna v Ameriki je

Narodna Tiskarna

2145-50 Blue Island Avenue, Chicago, Ill.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Ceškem, Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društvo in trgovce. "GLASILO" in "PROLETAREC" se tiskata v naši tiskarni - - - - -

Restavracija in kavarna
"Jugoslavija".

1134 — W. 18 Str., CHICAGO, ILL.

— Domača kuhinja. Odprto po dnevi in počasi. Unisce cigare! —

E. RICHTER, lastnik.

Conemaugh Deposit Bank

54 MAIN STR. CONEMAUGH, PA.

Vložena glavnica \$50,000.00.

Na hranilne uloge plačamo 4% obresti.

CYRUS W. DAVIS, predsednik. W. E. WISSINGER, blagajnik.

Dobra domaća kuhinja. Odprto po dnevi in po noči.

"BALKAN"
KAVARNA - RESTAURACIJA
IN POOL TABLE

M. Poldručec 1816 So. Centre Ave.

ske delavske tiskovne družbe, — katera izdaja "Proletarca." Zato pošiljajte vse pritožbe glede nečestnosti lista in druge spore tičnice, ki se "Proletarca" ne smatra za kakovino gospoda ali zagovornika absolutizma. Vse sporne tičnice glede lista naj gredo v bodoče pred direktorji "Jugosloven".

Sodrug Simon-Fabjančič je na agitacijskem potovanju po Mountani in po drugih zapadnih državah. On je pooblaščen izvrševalci vse posle tičnice se lista "Proletarca." Sodruge prosimo, naj gredo temu socialističnemu agitatorju kolikor mogoče na roke.

Kaj piše Jaka Štrigelj.

lometrov naprej. Drugi tenen bom poročal kaj več.

Sprejmi pozdrav od J. Pile.

Pili sem pisal, naj mi imenovalo osebno svobodo?

Odg.: Ne — osebna svoboda je uprežena v službo — ta služba je tlačanstvo molahu denarju, ki je najsurovejši materializem, kar si ga je moči mislit. Osebna svoboda je oropana, ponižana je, stisnjena med stare straje, paragrafe, šege i. t. d. —

Vpraš.: Kako se je vrnila obravnavna sodr. Pavlovčiča s Pajkom?

Odg.: Došlo poročilo naznanja, da je Pajk tožbo umaknil dan pred obravnavo. Kaj bode sodr. Pavlovčič storil, o tem poročamo pozneje! —

Jaz bi svetoval sodr. Pavlovčiču, da dāda tisto pošteno (?) handro preiskati, ter zapreti v varen kraj, ker drugače ne bode miru pred njimi!

Vedno vaš za revolucijo, seveda ne za tako, kakoršo si predstavlja vaš velikomestni župnik, namreč, da bi z gnojnimi vilami in cepini po noči "farovž" počeli!!!

Ahasver št. 4.

IZKORIŠČEVALCI DELAVSKIH RAN, PO ŽELEZNEM OKROŽJU V MINNESOTI.

Po železnem okrožju severne Minnesote so delavske nesreče na dnevnom redu. Vzrok je: nezadostne varnostne naprave po rudnikih.

Ako bi imeli po tukajnjem železnu okrožju rudarske unije, bi te morete nikdar več vrniti in to bode vaš propad, propad v dolegnem času. Delavstvo zmaga nad najzakrnjenimi premogarskimi baroni, zmagovalo bode tudi vami, delavskimi zapeljiveci in hinavec.

Zastonj se trkate na prsa, vaš aboslutizem vpije v nebo in žrtve, katere ste opeharili za njihove odškodnine, teh žrtvi kri bode poginali mladiči in sad te mladike bo sad spoznanja, kateri naredi konec temu izkorisčanju, ki je bilo do sedaj (in je še) naravnost strašno!

Delavske vrste se širijo, z njimi napreduje delavsko časopisje, ki skupno bije boj razrednega gibanja; bolj rečeno: proletariat se bolj in bolj zaveda svojih pravic.

Tudi mi stopimo v vrste zavednih. Ni držimo križem roke, kad se naši tovarisi trpni borijo proti izkorisčevalcem, proti meščanskim hlapcem in proti današnjemu kapitalističnemu sistemu. Združimo se, ter združeni delajmo in v našem delu naj bo geslo: "Kar ni delavstvo, je proti delavstvu!" Delajmo skupno na strokovnem in političnem polju.

Naša socialistična stranka dela na političnem polju in kot tako zasluži vso pozornost, a ne samo pozornost, ampak vstop in agitacija mora biti združena z pozornostjo, le s skupno močjo moremo delati, ter konečno zmagati.

Agitirajmo, pomnožimo vrste sodrugi; vsak sodrug naj pridobi novega sodruga in ako stori vsak svojo dolžnost, imamo na tisoč novih sobojevnikov socialne revolucije.

Vse to po zaslugu našega idealista.

Ta gospod je dobro vedel, da bode on in njegovi kolegi zgubili z ustanovitvijo Unije, del njihovega mastnega zasluka, pri posredovanju med delavci in raznimi družbami radi odškodnin. Ako bi imeli Unijo, bi ta zahtevala varnostne naprave, bilo bi manj nesreč, kar pa posredovalcem ne bi bilo po volji. Kako izkorisčajo ti posredovalci delavce ob takih prilikah, je že nekaterim znano, in eden najbolj fazuputih izkorisčevalcev je na glas u neki B. ich, rodrom Hrvat v Duluthu.

Ta hijena ima dobro organizirane agente, oglas v tukajnjem lokalnem listu, sploh poslužuje se vsemi sredstvom v lovu na žrtve.

Delavstvo, pri katerim vlada še srednjeveško mračnajstvo (tukaj ne stejem onih, kateri se zavedajo in agitirajo proti moderno suženski dobi), katero se še dandanec malo briga za organizacije in Unije, dalo se je takim izvrskom na milost in nemilost, (ako je sploh pri takih kaj milosti!), tako so izkorisčevalci po svoji volji računajo pri posredovanju ogromne spletne, a delavcem vržejo ostanek, ako ga je sploh kaj.

Tako je šlo do zdaj; prisvojili so si tisočake in tisočake delavske denarje, za katerega so dali: kri, ude, večkrat tudi življene. V zadnjem času se je ta lov na poškodovane žrtve podvojil: povod zato je dala v St. Paulu sprejeta takozvana: "Delavska odškodninska postava", zato hitjo. Igrajo ulogo tolmačev, advokatov, barančev, meščarov in vragov, kaj se, samo da dobijo še ostale žrtve. Gorje, katerega dobijo v pest te pijavek.

Da je ta sodrža dobro organizirana, pričajo dejstva in njih agenci po vsem železnu okrožju;

posebno pa na Union postaji v Duluthu kar mrzoli takih agentov. Da, tudi v slovensko-tiskarskem podjetju v Duluthu tiči oseba, ki je bila že omenjena od nosedanjega državnega in zagovornika absolutizma. Vse sporne tičnice glede lista naj gredo v bodoče pred direktorji "Jugosloven".

Vpraš.: Ali ju urednik Cl. Am. še pri zdravi pameti?

Odg.: Peter Stelovič misli, da je najpametnejši človek na svetu "spiritus spiritualis". "Jones of Ribnitz" je nameraval odpreti akademijo "Tomaža Akvinskoga" in prihatri so mu spuščali možgane sedaj ga drgnejo z "acido fenoico". Grozilno pismo — je njevova fabrikacija. O tem bode po-